PUBLIC LIBRARY
MAR 9

A JEWISH CANADIAN DAILY Circulated All Over CANADA And Abroad

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

פאליטיש
אונאפהענגיג
נאציאנאל

א צייטונג וועלכע ביט פרייהייט פון אויסדרוק צו אלע שיכטען.

VOLUME XIX No 7812 | Monday, March 7th, 1932 | יום ב', כ"ט אדר א', פרשה פקודי, תרצ"ב | טאראנטא, מאנטאג דער 7־טער מערץ, 1932. | PRICE THREE CENTS

לינדבערג שיקט אונטערוועלט העלדען צו האנדלען וועגען זיין קינד

אין אפיציעלען סטייטמענט לאזט לינדבערג וויסען, אז ער האנדעלט מיט דער אונטערוועלט און ניט מיט דער פאליציי. — גרעסטער גענגסטער און זיין געהילף אנגעשטעלט צו האנדלען מיט די קידנעפער און געבען געלט וויפיעל מען וויל.

האופוועל, נ. דזש., מערץ 6.

ניט קוקענדיג זיך דערוואַרטען אז די פאליציי זאל איהם העלפען געפינען זיין קינד, האט זיך קאלאנעל טשארלס לינדבערג געווענדעט דירעקט צו דער אונטערוועלט זי זאל פאר איהם טאן דאס וואס די פאליציי קען ניט.

קאלאנעל לינדבערג האט דורך אן אפיציעלען סטייטמענט פארעפענטליכט, אז ער האט אנגעשטעלט אלס זיינע פארטרעטער דעם באריהמטען גענגסטער סאלוואטאר ספייטל (סאלווי), און „סאלוויס" געהילף אירווינג ביטז, מיט פולער רעכט צו האנדלען אין זיין נאמען, געבען געלט וויפיעל די קידנעפערס ווילען, מיט איין ווארט אלעס אבי צו האבען זיין קינד.

מען גלויבט אז לינדבערג האט באשלאסען צו מאכען דעם שריט צוליעב צוויי אורזאכען: ערשטענס, ווייל אין דער קריעג צווישען די פארשיידענע דעטעקטיווס און הויכע פאליציי באאמטע, וועלכע האבען צווישען זיך ניט געקענט דורכקומען וועגען די טעריטאריעס ווער עס האט דעם יונגען לינדבערג'ן געקידנעפט, האבען זיי דערווייל פארנאכלעסיגט וויכטיגע שפורען, און צווייטענס, גלויבט מען, אז לינדבערג האט באקומען א פארשפרעכען פון דער ניו יארקער אונטערוועלט, אז דארטען קען מען זיין קינד געפינען.

לינדבערג'ס האנדלונג ווערט אויסגעטייטשט אלס א פאטש אין פנים דער פאליציי מיט די דעטעקטיווס און אלע זייערע מעטאדען אויפצוזוכען פארברעכער. אנדערע טייטשען עס אויס, אז דאס איז א פארצווייפעלטער שריט מצד די אומגליקליכע עלטערן.

איינזאם, און מען לאזט קיינעם ניט צו צו איהם.

מרס. לינדבערג האפט און ווארט

מרס. לינדבערג וועלכע איז אין אנדער אומשטענדען, האט נאך די האפנונג צו זעהן איהר קינד א לעבעדיגס, ניט אויפגעגעבען, זי זיצט אפגעזונדערט אין דער היים, זי האלט זיך זעהר העלדיש און ווארט.

„סאלווי", דער גענגסטער וועלכען לינדבערג האט איבערגעגעבען די „קייס", ווערט פאררעכענט פאר'ן גרעסטען גענגסטער אין אמעריקא. ער איז שוין באשולדיגט געווארען אין א היבש ביסעל מארדען, אבער קיין באווייזע זענען געגען איהם ניטא.

אלע אפעלירען פאר לינדבערג'ס קינד

ניו יארק, מערץ 6.

אין אלע קירכעס זענען היינט, זונטאג, געמאכט געווארען אפיעלס צו העלפען געפינען לינדבערג'ס קינד. א ספעציעלער אפיעל איז געמאכט געווארען איבער דער ראדיא פון איין ברעג לאנד צום צווייטען דורך א „הוק־אפ" פון דער „נייישאנאל בראדקעסטינג קאמפאניע". אפעלירט האבען: דער קאטוילישער גלח דזשאהן דזשיי. דאן; רעווערענד פארקס קאדמאן פון די פאראייניגטע קירכעס פון אמעריקא, און ראביי אלעקסאנדער ליינס פון ברוקלין.

זייערע אפיעלס די קידנעפערס זאלען אומקעהרען דאס קינד האבען נאך דערווייל קיין רעזולטאטען ניט געבראכט.

גרעסטע דעטעקטיווס טראכטען וועגען דעם פארברעכען

די גרעסטע דעטעקטיווס וועלכע האבען שוין געלייזט די פארפלאנטערסטע פאלען מארדען און געהיימניסען האבען געהאט אן אלגעמיינע קאנפערענץ ביים גאווערנאר פון ניו דזשוירזי, מור. זיי זענען געקומען צום שלוס אז דער „דזשאב" איז געמאכט געווארען פון אמאטארען און ניט פון קיין פראפעסיאנעלע פארברעכער. עס האט זיך די פארברעכער איינגעגעבען און ניט מעהר, אבער די פארברעכער קען מען ניט כאפען.

ביי דער קאנפערענץ פון די גרעסטע אמעריקאנער דעטעקטיווס איז אויך געווען א פארטרעטער פון פעדעראלען דזשאסטיס דעפארטמענט, וועלכען פרעזידענט הואווער האט ספעציעל געשיקט צו העלפען געפינען לינדבערג'ס קינד, אבער דערווייל גיט מען צו, אז מען איז

אויף קיין פעסטען שפור ניט געקומען.

עס העלפט אויך ניט דאס בעטען און דאס סטראשען. גאווערנאר מור איז שוין געווען אזוי פיעל גוט אז ער האט פארשפראכען די קידנעפער מוחל צו זיין זיי דעם פארברעכען אבי זיי זאלען אפגעבען דאס קינד. ער האט אויך געסטראשעט, אז אויב זיי וועלען לינדבערג'ן דאס קינד ניט אפגעבען, וועט מען ניט רוהען ביז מען וועט זיי כאפען און שטרענג באשטראפען, אבער קיין זאך העלפט ניט.

דער וועג פאר די קידנעפער איז נאך אפען, ביז יעצט איז דער גאנצער וועג צו דער לינדבערג פארם אפען, אהן וועלכער עס איז באוואכונג, צו געבען די קידנעפער א פרייען וועג צו ברענגען דאס קינד.

פארדעכטיגטער געבראכט אין נוארק

אין דער זעלבער צייט וואס לינדבערג האט זיך געווענדעט צו דער אונטערוועלט, הערט די פאליציי ניט אויף צו ארבייטען אויף דער טעאריע, אז דער מאטראז הענרי דזשאנסאן, דער געליעבטער פון דעם יונגען לינדבערג'ס נוירס בעטי גאו, ווייסט עפעס וועגען דער קידנעפינג.

דזשאנסאן איז ארעסטירט געווארען אין הארטפארד, קאנ. נעכטען אבער איז ער אריבערגעפיהרט געווארען נאך נוארק, ניו דזשוירזי. וואו ער ווערט געהאלטען

יאפאן שיקט נאך סאלדאטען צום שאנכאי פראנט

שאנכאי, מערץ 7.

ניט אכטענדיג וואס אפיציעל הערשט א שטילשטאנד צווישען יאפאן און כינא אויפ'ן שאנכאי פראנט, הערט דאך יאפאן ניט אויף צו שיקען נאך סאלדאטען, און ווי עס איז צוגעגעבען געווארען פון טאקיא זענען נאך צוויי דיוויזיעס סאלדאטען ארויסגעשיקט געווארען צום שאנכאי פראנט.

פון טאקיא ווערט דערקלעהרט, אז די סאלדאטען ווערען געשיקט צו פארשטארקערען די פאזיציעס, אויס מורא כינא זאל ניט פראבירען מאכען א פלוצלינגע אטאקע און פארטרייבען די יאפאנעזער.

פון כינעזישען גענעראל־שטאב ווערט אבער דערקלעהרט, אז יאפאן שיקט נאך סאלדאטען מיט'ן צוועק צו באפעסטיגען זיך און מאכען א פראבע צו פארנעהמען נאנקין, וואו עס געפינט זיך יעצט די הויפטקווארטיר פון דער כינעזישער ארמיי, און דערמיט אפשניידען דעם צוריקטריט פון דער 19טער כינעזישער ארמיי וועלכע ציהט זיך צוריק פון שאנכאי געגענד.

די 19־טע כינעזישע ארמיי האט זיך שוין ביז יעצט צוריקגעצויגען פון שאפעי און האנגקיו.

אין דער כינעזישער פראווינץ קיאנגסי זענען נעכטען פארגעקומען קאמוניסטישע אונרוהען וועלכע זענען אונטערדריקט געווארען.

היטלער שטעלט אפ אטאקעס אויף אידען אין צייט פון וואלען

אין ערשטען אפיציעלען וואהלען טאג דערמאנען די היטלעריסטען אפילו ניט דעם אידישען נאמען. — אנגלא דזשואיש קאמיטע באאונרוהיגט וועגען אידישער לאגע.

בערלין מערץ 6, (איטא).

עטוואס סענזאציאנעלעס האט פאסירט אין דעם פרעזידענט קאמפיין וועלכער ווערט אנגעפיהרט. היינט, אין דעם ערשטען אפיציעלען טאג פון קאמפיין, זענען די היטלעריסטען ארויסגעקומען אהן אטאקעס אויף אידען. דאס איז אויסגעטייטשט געווארען אז היטלער האט געענדערט זיין גאנצע פאליסי אין באצוג צו אידען.

ניט אין די רעדעס ניט אין דער ליטעראטור און ניט אין דער היטלעריסטישער פרעסע זענען די אידען אפילו דערמאנט געווארען.

ווי עס ווערט פארשטאנען האט היטלער ארויסגעגעבען א באפעהל ניט צו אטאקירען די אידען אין דער וואהלען ליטעראטור וועלכע ווערט פון די „נאצים" ארויסגעגעבען, אבער עס ווערט אויך דערקלעהרט, אז היטלער האט זיין אלגעמיינע אנטיסעמיטישע שטעלונג צו די אידען ניט געענדערט.

לאגע אין דייטשלאנד א באאונרוהיגענדע

לאנדאן, מערץ 6, (איטא).

די לאגע פון די אידען אין דייטשלאנד איז זעהר א באאונרוהיגענדע האט היינט דערקלעהרט לעאנארד מאנטעפיאר, דער פארזיצענדער פון דער אנגלא־דזשואיש אסאסיאיישאן. די לאגע, האט מאנטעפיאר דערקלעהרט, וועט זיך ניט ענדערען מיט די פרעזידענט וואהלען.

לאיער אנגעקלאגט פאר שלאגען אן עדות

ווינדזאר, אנט. מערץ 6.

צום ערשטען מאל אין געשיכטע פון היגען געריכט איז א לאיער אנגעקלאגט געווארען אין שלאגען אן עדות. דער לאיער איז דער יונגער בערנארד קאהן, וועלכער איז אזוי אויפגערעגט געווארען אויספרעגענדיג דעם עדות, אז ער האט איהם אין דער וויטנעס באקס דערלאנגט איבער'ן פנים. געריכטס אנגעשטעלטע האבען זיך אריינגעמישט און אפגעשטעלט דעם געשלעג.

קאמיל פארען, דער געשלאגענער, האט אנגעקלאגט קאהען'ען אין געריכט.

מען קען שיקען מצה נאך רוסלאנד

ניו יארק, מערץ 6.

דער מאנישעוויטץ פירמע איז געלונגען צו באווענען די סאוויעטען רעגירונג אריינצולאזען מצות פאר די אידען אין ראטען־פארבאנד אונטער גינסטיגערע באדינגונגען ווי פריהער פארלאנגט.

לויט די נייע רעגולאציעס וועט די מאנישעוויטץ פירמע קענען צושטעלען מצות אין אלע טיילען פון ראטען־פארבאנד, ווען געשיקט פון זייערע קרובים אין אמעריקא. א פעקעל פון עלף פונט מצה אין איינציגע פונטיגע פעקלאך וועט קאסטען 4.95 דאלאר. די באשטעלונגען מוזען אבער גלייך געמאכט ווערען אום די מצות זאלען אנקומען אויף פסח.

געזעץ-פראיעקט [illegible] אמעריקאנער קאנגרעס אינ[illegible] אפצושטעלען אימיגר[illegible] פארגעלייגט

N Y Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK N Y

וואשינגטאן, מערץ 6, (איטא).

א געזעץ פראיעקט אינגאנצען אפצושטעלען די אימיגראציע און איינפיהרען א קוואטא פאר בלויז צוויי קלאסען — קרובים און ספעציאליסטען — איז אריינגעבראכט געווארען, אין קאנגרעס פון ווינסעט פאלמפיאנא פון באלטימאר.

דער פראיעקט פאדערט, אז א נייער אימיגראציע־געזעץ, וואס ציעלט הויפטזעכליך צו פאראייניגען פאמיליעס, זאל איינגעפיהרט ווערען אויפ'ן ארט פון דעם איצטיגען קוואטא־געזעץ. דער נייער געזעץ זאל פארבלייבען אין קראפט פינף יאהר, פון דעם 20־טען יוני 1932 ביז דעם 30־טען יוני, 1937, כדי דורכצופיהרען דעם פלאן צו פאראייניגען פאמיליעס.

די צוויי קלאסען, וועלכע מען זאל אריילאזען, זענען: 1) באשטימטע נאהענטע קרובים, און 2) ארבייטער, וואס האבען ספעציעלע פעהיגקייטען לויט דער אפשאצונג פון לייבאר סעקרעטאר.

די פאלגענדע קרובים און אנדערע אימיגראנטען זאלען אריינגעלאזען ווערען אהן באגרעניצונגען:

1) אומפארהייראטע קינדער, אונטער 21 יאהר און עלטערען, איבער 60 יאהר פון אמעריקאנער בירגער.

2) פרויען אדער מענער פון אמעריקאנער בירגער, וואס האבען געהייראט פאר יאנואר 1932.

3) אומפארהייראטע קינדער, אונטער 21 יאהר און פרויען פון אויסלענדישע איינוואוינער אין אמעריקא, וואס האבען ארויסגענומען די ערשטע פאפירען זינט דעם 1־טען יולי 1929.

4) אימיגראנטען, וואס זענען פריהער אריינגעקומען אויף א געזעצליכען אופן און ווילען איצט צוריקקומען פון א צייטווייליגען באזוך אין אויסלאנד.

5) גייסטליכע, פראפעסארען פון אקאדעמיעס, סעמינארען, קאלעדזשעס און אוניווערזיטעטען, זייערע פרויען און אומפארהייראטע קינדער.

6) סטודענטען איבער 15 יאהר אלט.

7) פרויען וואס זענען געווען אמעריקאנער בירגערינס און האבען פאר דעם 22־טען סעפטעמבער 1932 פארלוירען זייער בירגערשאפט דורך הייראטען מיט אן אויסלענדער, און וועלכע האבען אויסגעמאכט זייער וויזע־אפליקאציע איידער זיי האבען געהייראט.

8) אימיגראנטען, וואס האבען לויט דער מיינונג פון די קאנסולען „ספעציעלע פעהיגקייטען", וועגען וועלכע דער לייבאר סעקרעטאר וועט אינפארמירען.

טאראנטא

טאראנטא איז א „זקנה" פון 98 יאהר

נעכטען, דעם 6־טען מערץ, איז טאראנטא אלס שטאדט אלט געווארען 98 יאהר, דאס הייסט פון דער צייט וואס טאראנטא איז אינקארפארירט געווארען אלס שטאדט.

דאן, מיט 98 יאהר צוריק, ווען טאראנטא איז אינקארפארירט געווארען, האט זי געהאט א באפעלקערונג פון 9,254 און איהר אסעסמענט ווערט איז געווען א מיליאן דאלאר. היינט, צום 98־טען געבורטסטאג, האט זי א באפעלקערונג פון נאהענט צו 800 טויזענט, און אן אסעסמענט איבער הונדערט מיליאן.

פלענער זענען שוין געמאכט געווארען צו פייערען טאראנטא'ס הונדערט יאהריגען יובילעאום אין 1934, און א ספעציעלע קאמיטע ארבייט אויף די ראזינע פלענער.

פרעזידענט פון פערו געשאסען

לימא, פערו, מערץ 6.

לואיס מ. סערא, פרעזידענט פון פערו, איז דא היינט געשאסען און איז פארוואונדעט געווארען ווען ער איז ארויס פון קירכע. צוויי פון דעם פרעזידענט'ס באגלייטער זענען אויך פארוואונדעט געווארען.

דזשאס. מעלגאר, וועלכער האט אויף דעם פרעזידענט געשאסען, איז ארעסטירט געווארען.

פוילישער סיים נידערשטימט פארשלאג צו באשריינקען די צאל פון אידישע סטודענטען

ענדעקישע דעפוטאטען טענה'ן, אז עס וועט זיין א טובה פאר אידען ווען א פראצענט נארמע וועט איינגעפירט ווערען. — רעגירונגס דעפוטאטען שטימען געגען דעם ביל.

ווארשע, מערץ 6, (איטא).

דער פארשלאג פון די ענדעקישע דעפוטאטען איינצופיהרען א פראצענט־נארמע פאר אידישע סטודענטען אין די פוילישע אוניווערזיטעטען, איז נעכטען דורכגעפאלען אין פוילישען סעים.

דער פראיעקט איז דורכגעווארפען געווארען מיט א גרויסער מעהרהייט שטימען פון די דעפוטאטען פון דער רעגירונגס־פארטיי, די סאציאליסטען און די מינדערהייט־גרופען.

מ. סטיבינסקי, באאמטער פון בילדונג־דעפארטמענט האט אין נאמען פון דער רעגירונג ערקלעהרט, אז דער פראיעקט איז געגען דער קאנסטיטוציע און טאר ניט אנגענומען ווערען. אין דער זעלבער צייט האט דער אידישער דעפוטאט זאמערשטיין ערקלעהרט, אז ער פארשטעהט ניט צוליעב וואס מען דארף האבען א געזעץ איינצופיהרען א פראצענט־נארמע געגען אידישע סטודענטען, ווען דאס ווערט סיי־ווי דורכגעפיהרט.

פראפעסאר קארמאניצקי האט אין פארלויף פון דער דיסקוסיע וועגען דעם פראיעקט באהויפטעט, אז א פראצענט־נארמע פאר אידישע סטודענטען וועט זיין א טובה פאר אידען וואס ליידען פון אן איבערפראדוקציע אין די פראפעסיעס, אנווייזענדיג, אז 35 פראצענט פון דער מעדיצינישער און געזעץ־פראפעסיע אין פוילען זענען אידען. פראפעסאר קארמאניצקי האט אויך געזאגט, אז א פראצענט־נארמע וואלט פארמידען באנייטע אטאקעס אויף אידישע סטודענטען אין די אוניווערזיטעטען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער מעגליכקייט, אז נייע אטאקעס זאלען אויסברעכען דערפאר וואס דער ענדעקישער פראיעקט איז דורכגעפאלען, האט דער אינערן־מיניסטער פארזיכערט א מיטגליד פון אידישען דעפוטאטען־קלוב, אז די רעגירונג איז גרייט צו באנוצען איהר גאנצע קראפט געגען די ראיאטען־מאכער.

ווען דער פראיעקט איז צום ערשטען מאל דיסקוטירט געווארען אין סיים, האט דעפוטאט סטיבינסקי געווארענט, אז אזא געזעץ וואלט געבראכט די אריינמישונג פון דער פעלקער־ליגע אויפ'ן גרונד וואס דאס שעדיגט די מינדערהייט־רעכט, און פוילען'ס אינטערעסען וואלטען פון דעם געליטען.

אידישער ריכטער וועט איינגעשוואוירן ווערען דעם 14־טן מערץ

וואשינגטאן, מערץ 6, (איטא).

ריכטער קארדאזא וועט איינגעשוואוירען ווערען אלס ריכטער פון סופרים קאורט דעם 14־טען מערץ, ווען עס וועלען זיך אנהייבען די זיצונגען פון העכסטען געריכט, איז דא נעכטען אויסגעדריקט געווארען די מיינונג.

דאס אין דער איינציגער שריט, וואס איז נאך געבליבען אידער ריכטער קארדאזא וועט ווערען א מיטגליד פון דעם העכסטען געריכט אויפ'ן פלאץ פון דעם רעזיגנירטען ריכטער אליווער ווענדעל האלמס. די דערהויבונג פון ריכטער קארדאזא איז שוין פארמעל גוטגעהייסען געווארען ווען פרעזידענט הואווער האט אונטערגעשריבען די באפאלמעכטיגונג פאר דעם אמט.

מעיאר און פאליציי שעף פון שטעדטעל ארעסטירט

מאנטי, אינד., מערץ 6.

דריי פראמינענטע מענשען פון דער שטאדט אדמיניסטראציע זענען דא ארעסטירט געווארען אויף א קלאגע אז זיי האבען פארבראכען געגען פראהיבישאן געזעץ.

איינער פון זיי איז דער מעיאר אליין, דזשארדזש ר. דעיל, א פראמינענטע פיגור און אינדיאנא'ס פאליטישער וועלט. ער האט זיך באריהמט געמאכט באזונדערס מיט זיין קאמף געגען קו קלוקס קלען אין 1927.

די אנדערע צוויי זענען: דער טשיעף אף פאליס, פרענק מייסי, און פאליס קעפטען וויליאם פארקהוירסט.

פארקהוירסט איז ארויסגעלאזען געווארען אויף פינף טויזענט דאלאר בעיל. דעיל און מייסי זענען געשטעלט געווארען אונטער צעהן טויזענט דאלאר בעיל און זענען פארשפארט געווארען אין געפענגניש ביז זיי וועלען די סומע קענען צושטעלען.

דעיל און מייסי זענען ארעסטירט געווארען אויף די טרעפ פון סיטי האל.

איין געקידנעפטער שוין געפונען, צוויי קידנעפער ארעסטירט

נילס, אהייא, מערץ 6.

דזשימי דעזשאט, 12 יאהר אלט, וועלכער איז דא געקידנעפט געווארען לעצטען זונטאג, 10 שטונדען נאכדעם ווי די לינדבערג בייבי איז פארשוואונדען געווארען, איז נעכטען צוריקגעבראכט געווארען צו זיינע עלטערן.

דעטעקטיווס פון יאנגסטאן האבען דעם באי געפונען אין א פארלאזענער געמבלינג הויז. זיי האבען ארעסטירט 2 מענער, וואס האבען זיך געפונען צוזאמען מיט דעם באי. די ארעסטירטע האבען זיך מודה געווען אין קידנעפען דעם באי.

די נייעס, אז מען האט דעם באי געפונען, איז גלייך טעלעפאנירט געווארען צום פאטער, און ווען דער באי איז אהיימגעקומען, האט לעבען הויז פון זיינע עלטערן שוין געווארט א ריזיגער עולם.

„זיי האבען מיך גוט באהאנדעלט — האט דער באי דערצעהלט — און זיי האבען מיר געגעבען גענוג צו עסען".

די ארעסטירטע, דאוועל העגרעיוו, 31 יאהר אלט, און דזשאן דעמארקא, 30 יאהר אלט, ביידע פון יאנגסטאן, האבען זיך מודה געווען אין קידנעפען דעם באי. זיי זענען געווען מיט דזשימי'ן די גאנצע צייט זייט מען האט איהם געקידנעפט, האבען זיי געזאגט.

דער פאטער פון דעם געקידנעפטען באי האט ערקלעהרט, אז ער פיהלט זיך איצט דער גליקליכסטער מענש, וואס זיין באי איז צוריקגעבראכט געווארען, און ער וויל די קידנעפערס ניט פארפאלגען.

טאם מוני'ס מוטער אפעלירט צום פרעזידענט

וואשינגטאן, מערץ 6.

די 84 יאהריגע מוטער פון טאם מוני האט איבערגעגעבען צום פערזענליכען סעקרעטאר פון פרעזידענט א בקשה צו באפרייען איהר זוהן, און דערמיט „אפצווישען די חרפה פון זיין לאנד און פון זיין סטייט קאליפארניע".

פארלאזענדיג דאס ווייסע הויז האט די אלטע מרס. מערי מוני מיט טרעהרען אין די אויגען באדויערט, וואס מען האט זי ניט צוגעלאזען פערזענליך איבערגעבען איהר בקשה צום פרעזידענט.

באאמטער פון דייטשען קאנסולאט אין מאסקווע אטאקירט

בערלין, מערץ 6.

דאס אויסלאנדס מיניסטעריום האט היינט געקראגען א באריכט פון מאסקווע, אז א פרווו איז געמאכט געווארען צו דערמארדען פ. פאן טווארדאווסקי, א באאמטען פון דייטשען קאנסולאט אין מאסקווע.

דער אנפאלער, וועלכער האט פיער מאל אויסגעשאסען אין טווארדאווסקי'ן, איז באלד ארעסטירט געווארען. טווארדאווסקי איז פארוואונדעט געווארען אין האנט און זעהר לייכט אין האלז.

דער מאטיוו פון דעם אנפאלער איז ניט באקאנט.

די סאוויעט־רעגירונג האט אויסגעדריקט איהר באדויערען וועגען דעם פאל און האט צוגעזאגט שנעל און שטרענג צו באשטראפען דעם פארברעכער.

באריהמטער דיריגענט געשטארבען

רידינג, פא., מערץ 6.

דער וועלט באריהמטער דיריגענט און מוזיקער דזשאהן פיליפ סאוזא, איז דא היינט געשטארבען אין עלטער פון 77 יאהר. ער איז געשטארבען פלוצלונג פון א הארץ קראנקהייט.

☛ די נייע טעלעפאן נומערען פון „אידישען זשורנאל" זיינען: עדעלייד 7424 און עדעלייד 7425 ☚

אויפ'ן גליטשיגען וועג

א שפאנענדער ראמאן
פון אידישען לעבען
אויף דער זייט ים
געשריבען פון
פארפאסער פון
„אונטערוועלט"
מארק סארדעל
(נאכדרוקען פארבאטען.)

(פארזעצונג)

אבער הערי לעסטער האט ניט אזוי געטראכט. אין דעם טומעל וואס האט איהם ארומגערינגעלט, האט ער פונדעסטוועגען ניט פארפעהלט צו באמערקען די קליינע סאניע, וועלכע האט זיך ארויסגעטיילט מיט איהר איינפאכער און נעטער קליידונג פון די אלע רייכע דאמען און הערען, וואס האבען זיך דארט געפונען. אויך ער האט צום אנהויב געטראכט, אפשר מאכט ער א טעות, אפשר איז עס ניט די, קליינע סאניע, וואס ער האט אזוי גוט געקענט פון סעם ארנאלד'ס קאבארעט, וואס ער האט זיך באלד איבערצייגט, אז ער האט קיין טעות ניט.

ער האט אפגעהיט דעם מאמענט ווען סאניע איז געווען ביי דער קיך־טיר. און ער איז מיט אמאל אויסגעוואקסען לעבען איהר.

— סאניע, — האט ער שטיל א מורמעל געטאן צו איהר.

סאניע איז בלאס געווארען און האט א ציטער געטאן ווי א בלאט. נאך א מאמענט, און די גלעזער וואס זי האט געטראגען, וואלטען ארויסגעפאלען פון איהר האנט. זי האט זיך אבער געשטארקט.

זי האט זיך שנעל אומגעדרעהט צו איהם און מיט א געבעט אין די אויגען האט זי א מורמעל געטאן:

— פליז, הערי... מיר קענען זיך ניט. הערי האט זי א כאפ געטאן ביי דער האנט.

— א, נאנסענס, סאניע! — האט ער אויסגערופען שטיל, נאר מיט ווארעמקייט אין קול — דא זענען אלע מיינע פריינט... פארוואס זאל איך זאגען, אז איך קען דיך ניט?

סאניע האט געפיהלט, אז די קאלירען בייטען זיך אין איהר פנים. זי האט ווידער געשטאמעלט צו איהם מיט געבעט:

— איך בעט אייך... הערי... פארגעסט אז איהר קענט מיך.

זי האט זיך שנעל אויסגעדרעהט און איז פארשוואונדען אין קיך.

הערי האט איהר נאכגעקוקט א ווייל־לע. ער האט זיך באלד צוריק אויסגעמישט מיט די געסט און האט פארגעסען אן סאניע'ן.

דער עולם האט זיך געזעצט ביים טיש. מען האט געגעסען און געטרונקען, און געוואונשען גליק דעם יונגען דייוו. מר. האלצמאן איז געזעסען אויבען־אן מיט א שטראלענדיג פנים און מרס. האלצמאן האט זיך געשמאלצען פון נחת און גליק. אזוי פיעל געסט! אזעלכע שעהנע מענשען! אזעלכע רייכע מענשען! אזעלכע יחוס'דיגע מענשען!... דאקטוירים און לאיערס און גרויסע ביזנעסלייט... און מר. סעמועל מארקס... זיין ווייב... זיין טאכטער... א שעהנע טאכטער... זי טרעט ניט אפ פון דייוו'ן. אט דאס וועט זיין א נחת... אט דאס וועט זיין א לעבען... א דאנק גאט דערפאר.

מר. מארקס איז געזעסען צווישען די געסט אויבען־אן. לעבען איהם איז געזעסען דער בארימטער אדוואקאט מר. סמאל. זיי האבען ביידע פארריכערט די געשמאקע סיגארען, וואס לודוויג האט צוגעטראגען צום טיש.

— וועל, מר. סמאל, וואס הערט זיך אין אייער וועלט? — האט מר. מארקס געפרעגט, ארויסלאזענדיג א בלויען וואלקען רויך.

מר. סמאל, וועלכער איז געווען שטיל און אומעטיג די גאנצע צייט, האט איצט אויסגעזעהן צו זיין מעהר אויפגעלייגט און געניגט צו רעדען. דער גוטער מאלצייט און דער רוישענדער וויין האבען איהם געמאכט פאר אן אנדער מענשען.

— וואס איז דער אונטערשייד? — האט ער געזאגט מיט א שמייכעל — אייער וועלט, מיין וועלט — אונזער ביידענס וועלט איז די זעלבע. ניט אזוי, מר. האלצמאן? — האט סמאל מיט א שמייכעל זיך געווענדעט צום באלעבאס פון הויז.

— שור, שור! געוויס אזוי! — האט מר. האלצמאן שנעל געענטפערט, כאטש ער האט ניט אנגעהויבען וויסען פון וואס די צוויי האבען גערעדט.

— פאר דיין געזונט, דייוו! — האט אויסגערופען הערי לעסטער און האט אויסגעטרונקען א גרויסע גלאז וויין.

— טיינקיו, הערי! — האט דייוו געענטפערט.

הערי לעסטער איז, ווייזט אויס, טאקע שוין געווען זשעדנע נאך אזא אווענט. האט ער זיך צוגעכאפט צום טרינקען און האט געטרונקען אביסעל מעהר ווי מען דארף, און ווען די יונגעלייט און די מיידלאך האבען זיך ארויינגעלאזט טאנצען, האט ער שוין קוים געקענט שטעהן אויף די פיס.

ער האט זיך אוועקגעשלעפט אין דעם רעספשאן זאל, וואו קיינער איז איצט ניט געווען, און איז אוועקגעפאלען אין א ווייכען שטוהל.

צו זיינע אויערען האט זיך דערטראגען דאס געדויש פון פרעהליכער מוזיק און פון פיס וואס האבען געטאנצט צום טאקט. ער האט אויפגעהויבען די אויגען, וועלכע זענען איהם געווארען מאדנע שווער, און אין א מאמענט האט ער באמערקט סאניע'ן, פארבייטשופענדיג איהר טישעל מיט לייכטע, קיהלע געטראנקען.

סאניע!... — האט ער א רוף געטאן פון זיין ווינקעל, אזוי ווי אהן א שום צוועק.

סאניע, וועלכע האט איהם פריהער ניט באמערקט, האט זיך ווידער א צאפעל געטאן אזוי ווי צום ערשטען מאל, און האט אויסגעשטעלט אויף איהם א פאר דערשראקענע אויגען.

— וועל? — האט זי געפרעגט קאלט און העפליך.

— גאר ניט פאר אייך, מר. לעסטער — האט זי געענטפערט און האט געוואלט געהן איהר וועג.

— גאר ניט פאר מיר, הא? — האט ער שמייכלענדיג געזאגט און האט זיך אויפגעהויבען, וואקלענדיג זיך אויף די פיס. סאניע האט באמערקט אז ער איז שכור און האט געוואלט וואס שנעלער אוועקגעהן פון איהם. הערי האט זי א כאפ געטאן ביי דער האנט.

— ווארט, סאניע! — האט ער געזאגט צו איהר — אזוי באהאנדעלסטו אן אלטען פריינט? אנטלויפסט גאר פון מיר?!

סאניע האט געפיהלט ווי איהרע באקען צינדען זיך ווידער אן מיט א רויטער פארב. זי האט באמת ניט געוואוסט ווי אזוי ארויסצודרעהען זיך פון איהם. זי האט איהם ניט געוואלט צורייצען. זי האט אבער אויך ניט געוואוסט ווי אזוי איהם צופרידענצושטעלען.

— איך בעט אייך, הערי... — האט זי שטיל געמורמעלט און אזוי ווי בעטענדיג זיך ביי איהם — איך בין אוועק פון יענעם לעבען. איך וויל אנהויבען א נייע לעבען... איך בעט אייך... שטערט מיר ניט.

הערי האט זיך געוואקעלט אויף די פיס און אלץ וואס איז געווען אין צימער האט אזוי ווי געטאנצט פאר זיינע אויגען. ניין, עס איז ניט געווען איין סאניע דארט, נאר עטליכע זענען געשטאנען פאר זיינע אויגען. וואו ער האט א דרעה געטאן דעם קאפ, וואו ער האט געווענדעט דעם בליק, האט ער דערזעהן אן אנדער סאניע.

(ווייטערעס קומט)

ניט לעגאלע אפעראציעס זענען געזעצלאך אין רוסלאנד

מאסקווע, מערץ 5.

פיער יונגע דאקטוירים זיינען דא געמשפט געווארען אויף א קלאגע פאר דורכפיהרען ניט לעגאלע אפעראציעס אויף פרויען און זיי זיינען בעפרייט געווארען.

אזוי ווי אין רוסלאנד איז דערלויבט צו דורכפיהרען אזעלכע אפעראציעס אויף פרויען וועלכע זוכען צו באפרייען זיך פון א געבורט, איז די קלאגע ניט געווען הלמאי די דאקטוירים האבען אזא אפעראציע געמאכט, נאר הלמאי האבען זיי זיך באנוצט מיט כעמישע שטאפען אנשטאט באנוצען זיך מיט מעדיצינישע אינסטרומענטען.

די אפעריטע פרויען האבען זיך באקלאגט אז די כעמישע שטאפען האבען שעדיגט זייער געזונט.

די דאקטוירים זיינען אבער באפרייט געווארען אויפ'ן גרונט וואס זיי האבען געהאט גוטע כוונות.

שרייבט איין אין דעם גאלדענעם בוך דאטום ווען זיין זיידע איז געקומען קיין אמעריקע

די פייערונגען פון דזשארדזש וואשינגטאן'ס 200־סטען געבורטסטאג האבען ארויסגערופען אינטערעס אין דער געשיכטע פון די אלטע פאמיליען אין אמעריקע, און צווישען זיי אויך אין דעם רעקארד פון די עלטערע אידישע פאמיליען אין דעם לאנד.

איינער פון אט די רעקארדס איז פארשריבען געווארען אין דעם גאלדענעם בוך פון אידישען נאציאנאל פאנד, וואס ווערט געהאלטען אין ירושלים. דאס איז נוגע דער געשיכטע פון דער באוואוסטער פאמיליע פון די פרידענוואלדס אין באלטימאר מערילאנד. דר. הערי פרידענוואלד, פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אמעריקע מיט יאהרען צוריק, האט געלאזט איינשרייבען אין דעם גאלדענעם בוך דעם דאטום פון 15־טען יאנואר, 1932, ווען זיין זיידע און עלטער־זיידע זענען אנגעקומען קיין אמעריקע און זיך באזעצט אין מערילאנד.

יצחק ליפינסקי קומט אלס „שמענדריק אין אמעריקא"

יצחק ליפינסקי איז א פעהיגער בוף קאמיקער און ווען ער נעהמט צו ערפילען זיין אויפגאבע — פרעהליך צו מאכען דעם עולם — האט ער זיינע טריקס, קונצען און א היבשע מאס טאלאנט אויסצופיהרען עס. און דער טעאטער עולם ווארט טאקע אויף דער געלעגענהייט, ווען יצחק ליפינסקי וועט קענען געבען מיט א פולער האנט דאס וואס עס קומט אויס יעדעם מאל ביי איהם ארויסרייסען דורך אפלאדיסמענטען.

יצחק ליפינסקי
אלס "שמענדריק אין אמעריקע"

אזא געלעגענהייט וועט יצחק ליפינסקי האבען ביי זיין עהרען אווענט קומענדען 9־טען מערץ, ווען ער וועט אויפטרעטען אלס "שמענדריק אין אמעריקע" אין דער קאמעדיע מיט'ן זעלבען נאמען. דארט וועט ליפינסקי אמוזירען דעם עולם אויף זיין שטייגער און מיט א ברייטער האנט.

עס איז דאך איבעריג צו ראטען די פארעהרער פון יצחק ליפינסקי און די די וואס האבען הנאה פון זיין שפיעלען, זיי זאלען זיך באצייטענס צוגרייטען מיט בילעטען. אזעלכע נאראנים זיינען זיי דאך ניט, זיי זאלען ווארטען אויף אונזער עצה.

אקאונטענט־בוקקיפער

12 יאהר עקספיריענס, וועט פיהרען אייערע ביכער טייל־צייט, אדער אודיטען פאר מעסיגע פרייזען.

אינקאם טעקס רעטורנס פיילד.

א. א. גאלדענבערג
75 האמוואוד דרייוו
הילקרעסט 7504 W

פייפערהענגינג און פיינטינג

מיר דעקארייטען אייערע רומס פאר 5 דאלאר און העכער מיט אונזער פייפער, ארבייט גאראנטירט. טעלעפאנירט גלייך לאידברוק 2350.

(138-4-2

פייפערהענגינג און פיינטינג

פאר בעסערע ארבייט אין פיינטינג און דעקארייטינג, ביליגסטע פרייזען, בעסטע צופרידענהייט, — טעלעפאנירט שארפ און קא. ווייווערלי 7261.

(204-3-9

פיינטינג, פייפער הענגינג

מיר דעקארירען אייערע רומס פאר 5 דאלאר א רום, מיט אונזערע פייפער. טעלעפאנירט גלייך: — לאמבארד 6951.

5 דאלאר 5 דאלאר

פייפערהענגער און פיינטער

פאר 5 דאלאר א רום פייפערען מיר אויס אייערע רומס מיט די לייטעסט דעזיין. אויך מאכען מיר פעינטינג, קראפטעקס בלענדינג ביליג. רופט גלייך אפ טעלעפאן טריניטי 7304 W. עסטימייטס פריי.

(4560-3-10

צו פאררענטען

צו פארענטען א 5 רומיגען אפארטמענט, הארדוואוד פלארס אין אלע רומס, ניי דעקארירט, סטים היט, הייסע וואסער א גאנץ יאהר. גלייך אריינצומופען. רענט ריזענייבעל. 558 קאלעדזש סטריט. טעל. טריניטי 1386.

(135-3-7

אלעקסאנדרא פארק אפארטמענטס. 2 אפארטמענטס צו פארענטען. גלייך אריינצומופען. 1 פלעט אויפ'ן מיין פלאר און איינער אויפ'ן 2־טען פלאר. פרעגען דזשעניטאר, 185 גרענדזש עוו.

(162-3-7

צו פארענטען אדער פארקויפען 9 רומס, מארקהאם סטריט, אלע קאנוויניענס, בלאוער, גאראדזש. מעסיגער פרייז. טעלעפאן מעלראז 3253.

(152-3-10

צו פארענטען א 5 רומיגען אפארטמענט, אלע מאדערנע קאנוויניענס, דזשעניטאר סערוויס, געז, סטאוו, עלעקטריק פיקסטשורס, ווינדע בליינדס. געפיינישט דעקארייטינג דעם 10־טען מערץ. פרעגען אפארטמענט 2, 6 גאר סטריט נעבען קאלעדזש און קלינטאן.

(173-3-6-8

צו פארענטען 2 רומס מיט אלע קאנוויניענס, 79 ווייעלס עוו. פאסענד פאר א יונג קאפעל. ערעלייך 1660.

(174-3-7

צו פארענטען א 5 רומיגען אפארטמענט. 80 בעווערלי סטריט, אלע קאנוויניענס און גאראדזש. פרעגען 268½ קווין סטריט וועסט.

(176-3-7

צו פארענטען פאר $25 א מאנאט 2 ווינדעס סטאר, באהיצט. 201 דעלעווער עוו. קארנער בלור סטריט.

(178-3-8

צו פארענטען 2 גרויסע, שעהנע, ליכטיגע רומס, סעפערעט באד רום. 250 יוראן סטריט. טריניטי 0051.

(189-3-7

צו פארענטען 2 הויז־קיפינג רומס מיט אלע קאנוויניענס. ביליג. 222 מיידזשאר סטריט.

(195-2-7

צו פארענטען א שעהנע, גרויסע פארנישד פראנט רום. 499 מענינג עווע. מעלראז 6013.

(202-3-8

חזן ב. וואלאדאווסקי

סיניטעריש געשולטער סוירדזשען

מוהל

— אויך —

מאדערנע מסדר קדושין

סוירוויסעס אין ענגליש

עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייערע קינדער

סאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל קיינעם ניט ענטזאגען צו קומען.

וואוינונג 62 בראנזוויק עווענין.
טעלעפאן קינגסדייל 8832.
[illegible] אומזיסט.

פאטראנייזט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד אויך פעקטארי, אפיס און סטאר קלינינג. בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלעפאן עדלייד 8087 נאך 7 אווענטען טריניטי 8520 M

NEW YORK
WINDOW
CLEANING CO.
427 BAY ST

פארלאנגט

פארלאנגט א דרייווער מיט א טראק צו א קעיק בעקערי. זיכער א לעבען צו מאכען. 208 קווין וועסט.

(168-3-7

אן ערשט קלאסיגער קארפענטער פאר הארדוואוד פלארינג, רעפיירינג, 75 יורען סט. ווייווערלי 1374, מר. שטראס.

(203-3-7-9

פארלאנגט אן עקספיריענסד אפערייטאר צו קעפס. פרעגען אנטעריא קעפ קאמפאני, 116 ספעדינע עוועניו.

(207

פארלאנגט עקספיריענסד אפערייטארס צו פענטס, נאר עקספיריענסד זאלען זיך ווענדען. פרעגען דזשייקאבס, 153½ קווין וועסט.

(206

פארלאנגט עקספיריענסד קלאוקס אפערייטאר. פרעגען האדסאן קלאוק קאמפאני, 317 אדלייד וועסט.

(770

יוניווערסאל 50 סענט טעקסי

אלע נייע 6 סילינדער סידאנס. דער איינציגער ביליגסטער אידישער טעקסי קעב פלאץ. ספעשעל פרייזען פאר חתונות און לויות. לאמבארד 1155.

139-4-2)

עלעקטריק קאנטראקטארס

לייטינג און מאשינערי רעפיירס. גוטע ארבייט. טעלעפאן טריניטי 7863.

131-4-1)

חפצ'ס „טארגסין"

ארדערס אויף פסח ווערן טעלעגראפירט

צו וואס שיקען טארגסין ארדערס, ווען מיר טעלעגראפירען עס פאר 25 סענט? ביליגסטע פרייזען אין שטאדט.

חפצ'ס שיפס קאנטאר
דעליווערט מיט פולער גאראנטיע
פסח'דיגע שפייז פעקלאך
(מצה, מעהל, צוקער)
„טארגסין" פעקלאך, אויך דאלארען איבערצאל טעלעגראפיש בלויז 25 סענט
1000 צופרידענע קאסטימער!
הונדערטער אונטערשריפטען!
קומט אדער טעלעפאנירט:

חפצ'ס שיפס קאנטאר
DOMINION TICKET OFFICE
143 QUEEN ST., WEST
ADELAIDE 5971

קאנגא

מעדיצינען

ליידט איהר פון עקזימא, הויט־קראנקהייט, דאן נוצט דעם וואונדערבארען זאלב קאנגא־סעוו. ליידט איהר פון רהומאטיזם, שטייפע גליעדער, רייבט זיך איין מיט קאנגא, לינימענט. צו באקומען ביי סינגער ברידער (דראגיסטען) 26 קווין א. טעלעפאן עלגין 7512. מיר דעליווערען און שיקען ביי מעיל, אלס פריי.

SINGER BROS.
DRUGGISTS
26 QUEEN ST. EAST
TEL. ELGIN 7512

ליידט איר פון א ברוך?

(ראפטשורד)

א גוטע טראס און גוט צוגעפיט, באקומט איהר נאר ביי די סינגער ברידער, זיי זיינען די איינציגע אידישע אגענטען פון די בעסטע טראס קאמפ.

אדווערטייזט אין „זשורנאל"

ביזנעסמאן... ארבעטער... הויזפרוי אפילו אנגעשטעלטע... בעלי־בתים

דארפט איהר בעטען די, וואס קומען אריין צו אייך אין סטאר זיי זאלען דערצעהלען זייערע באקאנטע, אז ביי אייך באקומט מען...?

דארפט איהר געהן פון פעקטארי צו פעקטארי, און פון טיר צו טיר פרעגען אפשר דארף מען...?

דארפט איהר זיך פארלאזען אויף פריינט און באקאנטע, אז אויב זיי וועלען באגעגענען אימיצען, וואס זוכט — וואס וויל — וואס האלט ביי...

דארפט איהר עפעס — זוכט איהר עפעס — פעהלט אייך עפעס — גוטע קאסטימער — ארבייט — א פלאץ, וואו מען קריגט עס ביליגער — בעסערע סחורה — אפשר א גוטען בעל מלאכה — ווילט איהר א הויז פארענטען — א הויז רענטען — קויפען — פארקויפען?

אן אדווערטייזמענט אין "אידישען זשורנאל" וועט עס אייך געבען מיט וויי'ניגער מיה און צו זעהר קליינעם קאסט. באזונדערס אונזערע קלאסיפיצירטע אדווערטייזמענטס קאסטען ווייניג און ברענגען רעזולטאטען.

אדווערטייזט אין „אידישען זשורנאל"

TORONTO HEBREW
JOURNAL

542 DUNDAS WEST
PHONE: ADELAIDE 7424-7425

נייעס ביי אונז אין שטאדט

מאטאר עקסידענטס אין מאנאט יאנואר 1932, אין אנטעריא

לויט א באריכט, וואס עס האט היינט פארעפענטליכט דער אנטעריא דעפארטמענט אף הייוועיס, האבען 681 עקסידענטען אין מאנאט יאנואר 1932, פאראורזאכט 34 טויטפאלען, 591 פערזאן זענען אין זיי פארוואונדעט געווארען און דער געלט שאדען באטרעפט 78,406 דאלאר.

צוויי דריטעל פון די עקסידענטס זענען געשעהן אין שטעדט און שטעדטלאך. בלויז איין דריטעל אויף אויסער שטאדטישע וועגען.

די געליטענע אין די עקסידענטען זענען אין גרעסטען טייל געווען פוסגעהער. איבערגעפאהרענע פון קארס פון די 34 טויטענפאלען אין קאר־עקסידענטס זענען 15 פוסגעהער, 11 פאסאזשירען אין קארס, וואס האבען זיך צוזאמענגעשטויסען, און 8 דרייווערס.

פון די 591 פארוואונדעטע זענען 226 געווען פוסגעהער, 202 פאסאזשירען, 121 דרייווערס, 32 בייסיקעל פאהרער, און 10 דרייווערס און פאסאזשירען פון מאטארסייקעלס, וועגען א.אז. וו.

אויסער די אויבענדערמאנטע זענען אין דעם מאנאט באריכטעט געווארען 194 עקסידענטס אין וועלכע עס איז געשעהן בלויז געלט היזק איבער 50 דאלאר.

פון די 987 דרייווער, וואס זענען געווען פארמישט אין אלע פאלען, זענען 952 געווען מענער און 35 פרויען.

יונגע מוטער ווארפט אוועק איהר דריי מאנאטען אלטען אינגעלע אויס מורא פאר הונגער

מורא האבענדיג אז איהר קינד וועט ביי איהר אויסגעהן פון הונגער, האט די 19 יאהריגע לארא פיוער אונטערגעווארפען איהר דריי מאנאטען אלטען אינגעלע. אזוי האט זי דערקלעהרט, ווען זי איז ארעסטירט געווארען.

דאס קינד האט מען געפונען ביים שוועל פון א הויז אויף מיטשועל סטריט. די בעל הבית'טע פון הויז האט גלייך צו־וויסען געלאזט פאליציי, וועלכע האט דאס קינד איבערגעגעבען צו דער טשילדרענ'ס עיד סאסייטי. דאס קינד איז געווען גוט איינגעוויקעלט, אבער עס האט געוויינט. עס איז שטיל געווארען ווען מען האט עס באזארגט אין דער סאסייטי.

פאליציי האט אין גיכען אויסגעפונען דער יונגער מוטער און האט איהר ארעסטירט. זי איז לעצטען דאנערשטאג געקומען פון וועלאנד, און דאס קינד האט איהר געשטערט צו באקומען ארבייט.

נאך האספיטאלס דערלויבען ניט קיין וויזיטען אין די עפענטליכע ווארדס

נאכפאלגענדיג דעם וועסטערן האספיטאל, האבען אויך דער סט. מייקעלס און סט. דזשאזעפ'ס האספיטאל פארמאכט זייערע פאבליק ווארדס פאר וויזיטארס צוליעב דער פליו עפידעמיע, וואס געהט ארום איבער'ן שטאדט.

גרייס האספיטאל און דער האספיטאל פאר קראנקע קינדער באטראכטען יעצט די פראגע, און מעגליך, אז זיי וועלען אויך טאן דאס זעלבע.

די אלע האספיטאלס, וואס לאזען ניט צו קיין וויזיטארס אין די פאבליק ווארדס, האבען ניט באשטימט אויף וויפיעל צייט עס זאל אנהאלטען די גזרה.

קראנקער אנטלויפט פון האספיטאל, ווערט באלד צוריקגעבראכט א פארוואונדעטער

א פאציענט אין טאראנטא דזשענעראל האספיטאל, וואס האט געליטען פון האלוצינאציעס, האט זיך ארויסגעכאפט דורך א פענסטער, געקליידעט בלויז אין א נאכט העמד, און האט זיך געלאזען איבער'ן שטאדט, איידער מען האט זיך געכאפט, אז ער איז אנטרונען געווארען.

ווייט איז ער אבער ניט אוועק. אויף יוניווערסיטי עוועניו האט אן אויטאמאביל איהם אומגעווארפען און ער איז צוריקגעבראכט געווארען אין האספיטאל מיט לייכטע קראצען איבער'ן קערפער.

דער דרייווער, ווי עדות דערקלעהרע, האט ניט געקענט אויסמיידען דעם עקסידענט, ווייל דער קראנקער איז פלוצלונג ארויסגעלאפען אין מיטען גאס.

קריגט קארגע צעהן טויזענט דאלאר פון שיפער־הילמאן

דייוויד געלינגהאם, וואס איז אראפגעפאלען פינף שטאק אין אן עלעווייטאר עפענונג, האט געמאנט ביי דער שיפער־הילמאן קאמפאני, אין וועמעס געביידע דער צופאל איז געשעהן, 25 טויזענט דאלאר פאר די וואונדען, וואס ער האט דערביי באקומען. ער האט גע'טענה'ט, אז די שוין מיטלען זענען געווען פעהלערהאפטע, און דערפאר זענען די בעלי בתים שולדיג.

ריכטער רייט האט איהם צוגעפסק'ענט צו באקומען פון דער שיפער־הילמאן פירמע 9,840.50 דאלאר.

שטארבט אין מייפעל ליעף גארדענס צוקוקענדיג א האקי געים

ווי דער קאראנער האט פעסטגעשטעלט, איז הערבערט מעק'קארטען, פון ניומארקעט, געשטארבען פון א הארץ שלאג.

מעק'קארטען איז אנוועזענד געווען אין די מייפעל ליעף גארדענס ביי א האקי שפיעל, אין וועלכער עס האט אנטיילגענומען א טיעם פון ניומארקעט. די אויפרעגונג ביי דער געים איז געווען צופיעל פאר איהם, און ער איז אויפ'ן פלאץ אוועקגעפאלען.

ווי מען האט דערפאהרען, האט ער דורכגעמאכט אן אטאקע אויפ'ן הארץ מיט צוויי יאהר צוריק, און האט זיך געפיהלט שוואך פון דאמאלסט אן. דער נסיון אבער צו זעהן זיין שטאדט טיעם שפילען איז געווען צו גרוס פאר איהם, און ער איז געקומען ספעציעל פון ניומארקעט צו דער געים.

דזשעניטאר הענגט זיך אין קעלער פון געביידע

צוליעב איינזאמקייט און פארצווייפלונג, ווי מען גלויבט, האט דער 35 יאהריגער בערט ס. קופער. א מלחמה וועטעראן, פארווארפען א שטריק איבער א וואסער רעהר, וואס האט זיך געצויגען אונטער דער סטעליע פון קעלער אין א געביידע אויף טשורטש סטריט, און האט זיך אויפגעהאנגען.

קופער איז געווען דער אויפפאסער אין דער געביידע, ווען די אנגעשטעלטע אין דער געביידע האבען געטראפען, אז אין די צימערען איז קאלט, זענען זיי איהם געגאנגען זוכען. זיי האבען איהם געפונען אין קעלער הענגענדיג א נאקעטען און שוין א פארגליווערטען.

ארעסטירט ווייל ער האט חרטה געקראגען

וויליאם טאמפסאן האט ניט געפונען דעם דערווארטעטען גליק אויף דער וועלט, און ער האט באשלאסען, אז עס לוינט זיך שוין מעהר ניט צו ווארטען.

איז ער אוועק צום ענדע פון יאנג סטריט, וואו עס פאנגט זיך אן דאס וואסער און האט זיך געלאזט געהן אויף יענער וועלט. ווען דאס וואסער האט איהם שוין דערלאנגט ביז'ן גארטעל, און ער האט איינגאנצען געציטערט פון קעלט, האט ער חרטה געקראגען און זיך אומגעקעהרט צוריק צו יאנג סטריט.

דער טראפיק פאליסמאן האט איהם דארט באמערקט, א נאסען, א דערפרארענעם, האט ער איהם אפגעשטעלט. האט טאמפסאן איהם דערצעהלט, אז ער האט שוין געהאט פארענדיגט זיין חשבון מיט דער וועלט, נאר צוליעב דעם קאלטען וואסער, איז ער גרייט צו עפענען א נייעם אקאונט.

דער פאליסמאן האט קודם כל דעם ניט מעשה סוחר'דיגען זעלבסטמערדער ארומגעטריבען אביסעל, ער זאל זיך דערווארימען, דערנאך האט ער ארויסגערופען אן אמבולאנס פון סט. מייקעל'ס האספיטאל.

היינט וועט ער ארויסגעהן פון האספיטאל און וועט אנגעקלאגט ווערען פאר א זעלבסטמארד פארזוך.

אידישע נייעס פון יענער זייט ים

א זוהן פארוועהרט זיין טאטען נאכצוגעהן נאך זיין לויה

פון ווארשע שרייבט מען:

אין געגענט פון פראנציישקאנער גאס איז פארגעקומען א לויה פון א יונגען בחור, וועלכער איז געשטארבען דעם פארנאכטיגען פרייטאג, פון א בלוט־שטורץ.

דער יונגערמאן איז געווען א רייכעזוהן. זיין פאטער איז א בעל־הבית פון א הויז, א ריסקאנטער, און האט געהאט עטליכע קינדער קראנקע אויף טובערקולאז.

דער זעלבער בחור האט שוין לאנג ניט געהאט מעהר ווי איין לונג. צוליעב זיין קראנקהייט האבען איהם די דאקטוירים געהייסען כסדר וואוינען אין אטוואצק. ארבייטען האט ער ניט געקענט און ניט געטארט. האט איהם דער פאטער א לענגערע צייט געהאלטען אין אטוואצק. איז אבער דעם פאטער פאר'מיאוס'ט געווארען צו צאהלען אין פענסיאנאט צו 10—15 זלאטעס א טאג, האט ער דעם קראנקען זוהן געהייסען אהיים קומען קיין ווארשע.

דא האט זיך צווישען פאטער און זוהן אנגעהויבען גרויסע מחלוקות. עס איז צווישען זיי שוין געווען דין־תורות, מיט פראצעסען, אלץ צוליעב דעם דעם. וואס דער פאטער, שוין אן אלמן, האט ניט געוואלט אויסהאלטען דעם זוהן אין אטוואצק. אזוי ווי ער איז געווען א לונגען־ליידענדער, האט ער געפאדערט פון זיין פאטער, אז ער זאל איהם אויסצאהלען זיין חלק ירושה, וואס איהם קומט פון דער מוטער'ס חלק פון זייער הויז.

דער פאטער האט דאס ניט געוואלט טאן, א סך צוליעב עקשנות, א סך צוליעב קארגשאפט. דער קראנקער איז געבליבען א לענגערע צייט אין ווארשע, ליידענדיג הונגער און קעלט!

ווייל דער פאטער האט זיך אפגעזאגט אויסצוהאלטען דעם קראנקען, האט דער קראנקער גענומען אויספארקויפען שטוב־חפצים, וואס ער האט געקענט, און פאר דעם געלט האט ער זיך אויסגעהאלטען א יאהר צייט.

די ליידען פון דעם קראנקען זענען געווען שרעקליכע. א מענש מיט בילדונג און דערצו א קראנקער, האט איהם געברענגט דער כעס, אז ער האט פאר זיין געלט געקענט זיך אויפהאלטען אין אטוואצק און אפשר נאך לאנג לעבען, האט ער זייענדיג אין ווארשע, געמוזט אויסגעהן, ניט האבענדיג די מעגליכקייט זיך צו היילען און אפילו ניט צו עסען.. די פארגאנגענע וואך, ווען עס זענען געווען די גרויסע פרעסט, איז דער קראנקער אראפגעגאנגען אויף דער גאס און צוריקקומענדיג אין שטוב, האט ער באקומען א בלוט שטורץ און ער איז געשטארבען. פאר'ן טויט האט ער אנגעזאגט: אז ער וויל ניט, אז זיין פאטער און זיינע ברידער זאלען נאכגעהן נאך זיין לויה!

קריסטין קויפט אפ ביי א אידישער פרוי א טריפה קאטשקע און געפינט א בריליאנטענעם פינגערל אין מאגען

פון ביאליסטאק שרייבט מען:

א געוויסע אידישע פרוי האט פארקויפט איהרער א שכנ'טע פאר איין זלאטע א קאטשקע, וואס איז טריף געווארען.

ווען דער קריסטינ'ס מאן, וויקטאראווסקי, אן ארבייטסלאזער, איז געקומען אין שטוב, האט זי איהם גלייך דערצעהלט, וואס פאר א גוטע „וויעטשערע" זיי וועלען היינט האבען, ווייל עס האט זיך איהר געמאכט צו קויפען א מציאה, פאר א זלאטע א קאטשקע.

שפעטער אבער, ווען זי האט גענומען צורעכט מאכען די קאטשקע האט זי שוין אנגעזאגט דעם מאן א פרישע בשורה — אין מאגען האט זי געפונען ליגענדיג א פינגערל מיט א בלישטשענדיגען שטיין.

אויף מארגען, ווען מאן און ווייב זענען ארוים אין גאס שאצען דעם שטיין האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער אוצר איז ווערט 5—6 טויזענט זלאטעס, ווייל דער פינגערל איז פון פלאטין און דער שטיין וועגט 4 מיט א האלבען קאראט.

צעהן טויזענט דאלאר אפטרעטגעלט פאר א מאן

פון לאדז שרייבט מען:

אין די היגע אידישע פארמעגליכע קרייזען גיט מען זיך איבער פון אויער צו אויער א סענסאציאנעלע טראגישע געשיכטע, וואס וואס האט זיך אפגעשפילט אין א הויז פון א באקאנטען היגען כלי־טוער ג.

דער דאזיגער כלי־טוער האט אמאל געהערט צו די רייכע אינדוסטריעלער אין לאדז. ער האט געפיהרט א ברייט און שעהן לעבען און אויסגעגעבען א סך געלט אויף בילדונג פאר זיינע קינדער. באזונדערס האט ער געלייגט א סך קאסטען אויף זיין עלטסטער טאכטער מ., וועלכע האט געענדיגט אין אויסלאנד א הויכשול.

אין די לעצטע יאהרען האט דעם דאזיגען אינדוסטריעלער אנגעהויבען צו געהן מיט דער פוטער אראפ. ס'זענען אנגעקומען פראטעסטען אויף פראטעסטען און די שטייעראמטען האבען איהם ניט געלאזען קיין רגע צו רוה.

מיט א קורצער צייט צוריק האט דעם אינדוסטריעלער'ס זעהר געראטענע טאכטער מ. חתונה געהאט מיט א געוויסען אינזשעניר י־סקי, פאר וועלכען נ־ן איז געלונגען צו שאפען א פאסטען ביי איינער פון די גרעסטע אינדוסטריע־פירמעס אין לאדז. אינזשעניר י־סקי האט באקומען 600 זל. א וואך. דער פאסטען איז, איינגענטליך, געווען דער „נדן", וועלכען נ. האט געגעבען זיין טאכטער. קיין אנדער נדן איז ער, צוליעב זיין שווערער מאטעריעלער לאגע ניט געווען אימשטאנד צו געבען.

אבער דא הויבט זיך אן די טראגעדיע.

אויף זיין נייעם פאסטען האט דער יונגער אינזשעניר זיך באקענט מיט א יונגער אלמנה, די פרוי פון א פארשטארבענעם אינזשעניר, וועלכע איז געווען גוט באקאנט אין די לאדזער געזעלשאפטליכע קרייזען.

די אלמנה, וועלכע איז איצט שוין אלט עטליכע און פערציג יאהר, האט געווארפען אן אויג אויפ'ן יונגען אינזשינער און גענומען איהם אין דער ארבייט אריין. זי האט איהם אפט פארבעטען צו זיך. געוויזען, אז זי האט א היבשען קאפיטאל, אז זי איז נאך יונג...

דער יונגערמאן האט ביסלעכווייז זיך געלאזט ארייננכאפען אין דער נעץ, אויפגעהערט צו קומען אהיים און זיך כמעט אינגאנצען איבערגעצויגען אין דער וואוינונג פון דער פארפיהרערישער אלמנה.

די אלמנה האט דאמאלס געשיקט א שליח צו דער יונגער פרוי פון אינזשיניער מיט א פארשלאג, זי זאל איהר אפטרעטען איהר מאן און דערפאר וועט זי איהר באצאהלען 10 טויזענט דאלאר.

די תשובה איז געווען: געוויינען, ספאזמען און חלשות.

דער פאטער פון דער פרוי י־סקי האט זיך די מעשה גענומען אזוי שטארק צום הארצען, אז ער איז פון הארצוועהטאג געשטארבען.

די יונגע פרוי, וועלכע איז אין אנדער אומשטענדען, לעבט איצט איינזאם, און ניט קוקענדיג אויף אלע באמיהונגען פון באקאנטע צו פארדרייבען דעם סקאנדאל, וועט דער יונגער אינזשינער בקרוב געבען זיין ווייבעל א גט און חתונה האבען מיט דער אלמנה.

אב. קאגוט אפגעפארן קיין ניו יארק נאך נייע קינסטלערישע קרעפטען

אב. קאגוט, דער מענעדזשער פון דער טרופע אין היגען סטענדערד טעאטער איז אפגעפאהרען קיין ניו יארק צו אראנזשירען מיט נייע קינסטלער קרעפטען, וואס זאלען קומען פארענדיגען דעם סעזאן.

ענדע די וואך ווערט מר. קאגוט דערווארט צו זיין צוריק אין טאראנטא. און עס איז זיכער, אז ער וועט מיטברענגען 5 אדער 6 נייע וויכטיגע שוישפיעלער. מיט א נייעם רעפערטואר. אזוי אז דער סעזאן אין סטענדערד זאגט צו זיך צו פארענדיגען מיט פרישע קרעפטען און וויכטיגע נייעס.

באקאנטמאכונג

די ערשטע קאר

מאנישעוויטץ

מצות

(אין פונטיגע פעקלאך)

איז נעכטען אנגעקומען אין טאראנטא

דאס זענען די ערשטע מצות געבאקען אין 1932. פריש פון אויווען

די מאנישעוויטץ פארטרעטער פאר גאנץ אנטאריא

זענען:

אנטאריא גראסערס לימיטעד

6 וועלינגטאן סטריט וועסט. טעלעפאן עדעלייד 9994

קאופמאן בראדערס און פיין

117 וואולזלי סטריט. טעלעפאן עדעלייד 9175

מאכט אייערע מצות באשטעלונגען פאר פסח וואס פריהער. מיר זאלען אייך קענען צופרידענשטעלען.

היט אייער געזונט

פונקט ווי וויכטיג עס איז א גוטער דאקטאר, איז נאך וויכטיגער, אז די פרעסקריפשאן וועלכע דער דאקטאר גיט זאל ריכטיג געמאכט ווערען פון א קאמפעטענטען דראגיסט.

ראטבארט'ס

דער ראיעלער דראגיסט.

טעלעפאנירט אונז. מיר שיקען נאך אייער פרעסקריפשאן און דעליווערען. ניט אכטענדיג אין וועלכען טייל פון שטאדט איהר וואוינט.

מעסיגע פרייזען.

שנעל, ראיעל, פינקטליך.

ראטבארט'ס דראג סטארס

קארנער דאנדעס און אגוסטא עוועניו. נייער טעלעפאן:

עדעלייד 6201

676 קווין סט. וועסט. עדעלייד 2800

זייט איהר שוין ?

אויב ניט—ווערט שוין

איהר קאנט ניט און איהר טארט ניט ווארטען. איהר מוזט גלייך

ווערען א מעמבער פונם

פאלקס־פאריין פון טאראנטא

א קוואדער אדער 50 סענט א מאנאט איז קיין געלט ניט. פארשרייבט זיך באלד. לאזט וויסען ביי טעלעפאן: ווייווערלי 7292.

די גאנצע שטאדט רעדט וועגען איין זאך: —

וועגען דעם פאלקס־פאריין

מ'פרעגט איינער דעם צווייטען צי איז ער שוין א מעמבער פונ'ם פאלקס פאראיין. אויב ניט טעלעפאנירט: ווייווערלי 7292. און פארשרייבט זיך באלד אלס א מעמבער.

איבער 25 אדער 50 סענט א מאנאט קענט איהר ניט שטעהן אוועק פון דער וויכטיגער אינסטיטוציע.

— א, וואס זאגט איהר מאמעשו ? האט איהר זיך שוין פארשריבען ?

— ניין ? וואס הייסט ניין. אלע האבען זיך שוין פארשריבען.

— פאנט גלייך אפ ווייווערלי 7292 און מ'וועט אייך באלד פארשרייבען.

— אודאי, איך מיין טאקע דעם פאלקס פאראיין.

— עס איז א חרפה ניט צו זיין א מעמבער אינ'ם פאלקס פאראיין, און אין גאנצען פאר א קוואדער אדער 50 סענט, קענט איהר אויך זיין מיט לייטען גלייך.

א וואלד פון סימבאלען

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

אמעריקא מיט ארץ ישראל. די אידעע פון נאציאנאל פאנד, וואס איז אן אלט אידישע אידעע האט, ווי בעקאנט, געקראגען איהר גרעסטען אנהענגער אין אמעריקא. דאס איז הענרי דזשארדזש. די דאזיגע אידעע א דאנק הענרי דזשארדזש איז אמעריקי ניט פרעמד און עס פארשטעהט ווי די דאזיגע אידעע ריכטיג צו שעצען. א וואלד געפלאנצט אויף דעם באדען, וואס געהערט ניט א יחיד, אפילו ניט א באדען וואס איז ספעציעל געקויפט געווארען, כדי אזא וואלד צו פלאנצען, נאר וואס ווערט געפלאנצט אויף באדען, וואס וועט אייביג געהערען דעם אידישען פאלק, אויף דעם באדען אויף וועלכען עס זיינען שוין ביז היינט צו טאג אויפגעשטעלט געווארען די שעהנסטע פאלק אינסטיטוטציעס; אזא וואלד אימפאנירט דעם אמעריקאנעם פאלק און וועט אין פארלויף פון די יאהרען זיכער ווערען א פלאץ וואוהין אמעריקאנער, וואס וועלען בעזוכען אונזער לאנד, וועלען קומען אהין אין דעם וואלד מיט עהרענפורכט, כדי אנצוטאן כבוד זייער אייגענעם העלד. דער דאזיגער וואלד איז אידישע פאליטיק פון שעהנסטען סארט.

די ענגלענדער ווען זיי האבען געוואלט ווייזען זייער אכטונג פאר אמעריקא און געוואלט מאכען גוט דעם פעהלער, וואס זיי זיינען בעגאנגען מיט דעם קריעג וואס זיי האבען דערקלעהרט די 13 קאלאניעס, האבען זיי אויפגעשטעלט אויף טראפאלגאר סקוועהר אין לאנדאן א מאנומענט פאר וואשינגטאן, א מאנומענט פון בראנז, פון שטיין. דאס אידישע פאלק, לויט זיין אייגענער געוואוינהייט וועט ניט אויפשטעלען א מאנומענט פון בראנז נאר א וואלד, וואס גרינט אין אונזער לאנד אין אלע פיער סעזאנען, וואס זאל זיין דער סימבאל, אזוי ווי ער פארבליהט ניט אזוי וועט דער נאמען פון וואשינגטאן ניט פארבליהען.

מיר אידען דארפען זיך מיט אמעריקא ניט איבערבעטען. אונזער ראלע אין דער ענטדעקונג פון אמעריקא איז בעדייטענד. אלע געשיכטע שרייבער שטעלען פעסט, אז אמעריקא וואלט אהן דעם אידישען איינפלוס געווען אונמעגליך. און מיר זאגען דורך דעם "וואשינגטאן וואלד" צום אמעריקאנער פאלק, אז מיר אנערקענען, אז אהן אמעריקא איז ארץ ישראל ניט מעגליך. עס איז דא בעלוינונג אין דער געשיכטע. מיר האבען גענומען א גרויסען חלק אין דעם אויפבוי פון אמעריקא. זייט דעם ערשטען טאג פון איהר ענטוויקלונג און נאך פאר דעם און איצט האבען מיר שוין דערלעבט די צייט ווען אמעריקא צאהלט אפ א געוויסען טייל פון איהר חוב צו דעם אידישען פאלק, וואס וויל אויפבויען זיין לאנד און זיין פרייהייט.

אז די אידעע פון דעם וואלד איז איינע פון די אריגינעלסטע און שעהנסטע, דערין זענען שוין אלע מסכים. עס האט ממש עלעקטריזירט די לופט אומעטום, וואו מען איז נאר בעקאנט געווארען, אז דער נאציאנאל פאנד גרייט זיך די זאך צו אונטערנעהמען. עס איז אבער וויכטיג אז מיר אידען, ווען מיר פלאנצען א וואלד, זאל ער זיין אזא וואלד, וואס וועט זיין א כבוד פאר דעם אידישען פאלק, א כבוד צום אנדענק פון דעם מאן, וואס איז אזוי ליעב און טייער פאר יעדען אמעריקאנער מענשען, פאר דעם אנהויב פון דער פארקניפונג פון די צוויי לענדער אמעריקא און ארץ ישראל — דורך א מאנומענט צו דעם גרינדער פון דער רעפובליק, וואס וואלט זיך ניט געפיהלט פרעמד אין דעם אלטען ארץ ישראל און וואלט זיך געפיהלט היימיש אין דעם נייעם, וואס אידען בויען.

דער אנהויב איז געמאכט. די אויפנאהמע איז געווען א שעהנע. יעצט דארפען מיר צוטרעטען צו דער טאג־טעגליכער ארבייט. אין משך פון דעם יובל יאהר דארף ניט אוועקגעהן א שעה, ווען ביימער זאלען ניט געפלאנצט ווערען אין ישראל.

מיר מוזען זארגען דערפאר אז וואשינגטאן, וועלכער ווערט אין דער פאנטאזיע פון פאלק געשילדערט אלס דער מענש פון אמת, אלס דער וואס האט נאך אין זיין אינגעל יאהרען ניט געקענט ארויפברענגען א ליגען אויף זיינע ליפען, אז זיין נאמען וועלכען מיר וועלען פאראייביגען אין אונזער לאנד, זאל ניט פארשוועכט ווערען. האבען מיר פארשפראכען א וואלד צו פלאנצען, וועט עס זיין א וואלד, ניט קיין מליצה, נאר א געדיכטער וואלד, וואס וועט פארנעהמען לאנגע שטרעקעס לאנד.

מען קען זיך אויף אידען פארלאזען. זיי האבען א ריכטיגען חוש. זיי וויסען ווי צו שאצען אזא ארבייט. זיי וועלען זיכער טהאן גערעכטיגקייט צו דער דאזיגער נייער אונטערנעהמונג. וואס איז א כבוד פאר אמעריקא, א כבוד פאר וואשינגטאן, און ניט ווייניגער א כבוד פאר די שעפער פון דער אידעע — דאס אידישע פאלק.

קיעווער'ס קעש

פוירנישור סייל

אייער גרעסטע געלעגענהייט. איינצושפארען פון 25 ביז 40 פראצענט פון די וואונדערבארע מציאות אין קעש

טשעסטערפילד סעטס — רעגולאר $195.00 פאר $95.00

בעדרום סעטס — רעגולאר $169.00 — — — — פאר $69.50

טשעסטערפילד סעטס רעגולאר $450 — — פאר $275

האנט קארווד פריים

אויך נייעסטע סטיילס דיינינג רום סעטס

קומט און זעהט אליין דעם אויסערגעוועהנליכען פארנישור סייל אין שטאדט.

עס איז דא בלויז איין קיעווער סטאר

קיעווער פארנישור קא.

452 ספעדיינע טעלעפאן טריניטי 0706

אפען אין אוונט. קיינע בראנטשעס.

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.
ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO, ONT. 25

יאפאנס נייער אויסרייד

די גאנצע וועלט ווייסט, אז די סאוויעטען רעגיערונג איז ניט ביכולות אין דער יעצטיגער צייט אנצופירען א מלחמה מיט יאפאן. מער פון אלעמען ווייסט עס יאפאן.

אין ראטען־פארבאנד ווערט יעצט אנגעפירט א פיבערהאפטע רעקאנסטרוקציע, אן עקאנאמישער איבערבוי. די סאוויעטען רעגיערונג האט קאנצענטרירט איר גאנצע ענערגיע אויפצובויען אן אינדוסטריע אין לאנד, און ארבייטענדיג אין דער דאזיגער ריכטונג, האט זי ניט נאר פארבויגען תכסיסי מלחמה, נאר פיעל וויכטיגערע זאכען פון דעם, אין וועלכע דאס לאנד נויטיגט זיך. אזוי אז דער ראטען־פארבאנד איז ווייט ניט ביכולות זיך צו פארמעסטען מיט אזא מאכט ווי יאפאן.

ניט אכטענדיג אבער אויף דעם וואס יאפאן ווייסט עס גאנץ גוט, האט זי דאך אפען דערקלעהרט, אז ארויסצוגעהן אפען אין מלחמה מיט רוסלאנד וועט זי ניט. אבער אויב זי וועט אטאקירט ווערען, וועט זי זיך מוזען פארטיידיגען.

יאפאן ווייזט ארויס די זעלבע חוצפה אין באצוג צום ראטען־פארבאנד ווי זי האט עס געטאן מיט כינע און זי דענקט, אז דאס וועט איר געלינגען.

אין כינע איז יאפאן אויך אריין אהן א קריעגס־דערקלערונג. זי האט גאנץ מאנדזשוריע פארנומען אונטער'ן אויסרייד, אז מען האט זי, נעבאך, אטאקירט. אז זי מוז פארטיידיגען דאס לעבען און אייגענטום פון אירע אונטערטאנען, וועלכע געפינען זיך אין מאנדזשוריע. און אונטער דעם זעלבען אויסרייד האט זי דאך פארנומען די גאנצע ליניע ארום שאנכאי.

יאפאן ווייסט גאנץ גוט, אז איר וועט ניט אזוי גרינג אנקומען ארונטערצושלינגען דעם ביסען "מאנדזשוריע", וועלכען זי האט געכאפט. ניט נאר כינע, נאר דער ראטען־פארבאנד און אויך די אנדערע אייראפייאישע לענדער זענען צופיעל פאראינטערעסירט אין מאנדזשוריע מען זאל עס אזוי אפלאזען.

כינע אליין האט שוין אויך ארויסגעלאזען א קריעגס־רוף ארויסצוטרייבען יאפאן צוזאמען מיט איר קעניגעל, הענרי פו־יאי, פאר וועלכען זי האט אין מאנדזשוריע כלומר'שט א טראן געשאפען. און עס איז קיין צווייפעל ניט, אז בלוט וועט זיך נאך גיסען אין מאנדזשוריע. וויל שוין יאפאן דאריבער באצייטענס האבען אן אויסרייד פאר צוגעהן צו די גרעניצען פון סיביר און זעהן, אז פון ראטען־פארבאנד זאל מען ניט העלפען כינע צוריק צו דעראבערען מאנדזשוריע.

יאפאן האלט שטארקע פאזיציעס אין מאנדזשוריע. זי האט צייט געהאט זיך צו באפעסטיגען. פאר דער צייט, וואס זי האט געשטורמט די כינעזישע צוויי ליניעס ארום שאנכאי, האט זי דערווייל ניט פארגעסען אויפצושטעלען א רעגיערונג פון אירע מענשען אין מאנדזשוריע. זי פיהלט אבער אז אין פאל די סאוויעטען רעגיערונג זאל אונדירעקט העלפען כינע, קען יאפאן מאנדזשוריע ניט האלטען.

אז יאפאן זוכט א פראוואקאציע אדער גלאט אן אויסרייד צו אטאקירען דעם סאוויעטען פארבאנד, איז קלאר פון דעם, וואס סאדא ארא די, דער יאפאנעזישער קריעגס מיניסטער האט געזאגט. דער יאפאנעזישער קריעגס מיניסטער האט "פארזיכערט", אז יאפאן וויל ניט אריין אין סיביר, סיידען זי וועט געצוואונגען זיין צו דעם.

וואס עפעס פלוצלונג. וואו און ווען האט זיך עס געהאנדעלט וועגען סיביר און אטאקעס מצד דער סאוויעטען מאכט אויף יאפאן?

יאפאן האט שוין איר אויסרייד. זי האט זיך שוין פארגרייט מיט א תירוץ. דאס איינציגע אויף וואס מען קען האפען איז, אז דאס מאל וועט זיך עס איר ניט איינגעבען.

פאר א זעקעל קוילען

דזשאזעף און דזשיימס נאגי, צוויי ברידער, וועלכע זענען מיט עטליכע יאר צוריק געקומען פון אונגארן, זענען אין פארט קאלבארן, אנטאריא, פאר'משפט געווארען צו דרייסיג טעג אין געפענגעניש. און נאכדעם ווי זיי וועלען אפקומען זייער שטראף וועלען זיי דעפארטירט ווערען צוריק נאך אונגארן. אזוי איז געווען דער פסק פון מעדזשיסטרייט דזשיי. סי. מעסי.

דער מעדזשיסטרייט האט ארויסגעגעבען אזא שטרייגען אורטייל איבער די צוויי ברידער דערפאר, וואס זיי האבען גע'גנב'עט א זעקעל קוילען פון דער סענטשורי קוילען קאמפאניע.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ביידע ברידער זענען א לאנגע צייט אומגעגאנגען אן ארבייט. און זיי האבען די קוילען גע'גנב'עט, וויל דארטען, וואו זיי האבען געוואוינט איז קאלט געווען, און אום צו האבען מיט וואס זיך צו דערווארימען, האבען זיי גע'גנב'עט א זעקעל קוילען. און דערפאר וועט מען זיי ארויסשיקען פון דעם לאנד, וואו מען באדט זיך אין גאלד, און וואו עס רינט מילך און האניג.

די לעגענדע דערצעהלט, אז איבער אן אקס פון א וואגען איז די גרויסע שטאדט ביתר חרוב געווארען. עס איז ניט מער ווי א סימבאל צו ווייזען, אז א קליינינקייט קען ברייגגען צו גאר גרויסע פאסירונגען און ערנסטע רעזולטאטען. אויב אין קאנאדע אדער אויפ'ן גאנצען אמעריקאנער קאנטינענט וועט אמאל אויסברעכען אן אויפשטאנד פון פאלק געגען דעם הערשענדען קלאס, וועט עס זיין א דאנק די דאזיגע קליינינקייטען, וועלכע קליבען זיך אן און פירען צו פארביטערונג.

פאר גנב'ענען א זעקעל קוילען ווען אין הויז איז קאלט, פארשיקט מען ברידער אין געפענגעניש און מען שיקט ארוים פון לאנד, און פאר בא'גנב'ענען, באראובען און אויסנארען מיליאנען, זעצט מען אויבען־אן און מען גיט אפ כבוד. וויל דאס ערשטע רופט מען גנבה, און דאס צווייטע רופט מען "גרוים־ביזנעס".

מיר מיינען דערמיט ניט צו זאגען, אז גנבה, פון וועלכען עס איז סארט אדער כאראקטער, דארף בארעכטיגט ווערען. לויט אונזער מיינונג איז גנבה גנבה אין וועלכען פארמע זי זאל ניט זיין און קען אונטער קיינע אומשטענדען ניט בארעכטיגט ווערען. אויף וואס מיר ווילען אנווייזען איז, פארוואס מען רופט די אנדערע סארטען גרויסע גנבות מיט אזעלכע שעהנע נעמען ווי: מאניפוליאציעס, הויך־פינאנץ, גרוים־געשעפט, קלוגע ביזנעס מעטאדען, שארפע קעפ, חכמה און נאך אזעלכע קלינגענדע נעמען.

אויב פאר גנב'ענען א זעקעל קוילען, ווען עס איז קאלט, און גנב'ענען א ברויט ווען מען איז הונגעריג, קומט געפענגעניש און ארויסגעשיקט צו ווערען פון לאנד, דארף דאך קיין גרעניץ ניט זיין צו דער שטראף פאר באשווינדלען דאס פאלק, פאר באראובען די איינוואוינער, פאר ארויסנעמען פון פאלקס קעשענע מיליאנען דורך פארשיידענע קונצען, וועלכע איינגע בראקערס האבען אנגעווענדט.

א זעקעל קוילען איז העכסטענס ווערט א דאלאר און מעגליך וויינינגער, אבער דער אופן ווי אזוי דער ארימאן ווערט באהאנדעלט, וועלכער האט דעם זעקעל קוילען גענומען, קען פירען צו זעהר ערנסטע רעזולטאטען, איבערהויפט פאר די, וועלכע האבען די מאכט.

קאלדם

(טענליכע שמועסען)

פון יצחקי

אויב אימיצען פון אייך, מיינע ליעבע לעזער אדער לעזערינס, ווארפט איצט אין קעלט, קאנט איהר זיך צורוקען נעהענטער צו מיר, וויל פונקט איצט ווארפט מיר אין היץ.

א גאנץ ווינטער האט מיך ווערע געטאן דאס הארץ הלמאי אלע אידען האבען באוויזען צו באזארגען זיך מיט "קאלדס", נאר איך איינער ניט... טאמער האב איך באמערקט א אידען מיט אנגעשוואלענע אויגען, א רויטע נאז, האט עס מיר אמת'דיג פארדראסען, הלמאי, דער רבש"ע האט מיך עפעס היינטיגען ווינטער פארזעהן...

ווארים וויסען זאלט איהר, אז פונקט ווי עס איז פאראן יעדען יאהר א ווינטער אויף דער וועלט, אזוי האב איך יעדען ווינטער שוין געווארט אויף מיין פארציע "קאלד". איך ווייס גאנץ גוט, אז אהן א קאלד וועל איך זיך ניט אויסדרעהען א גאנצען ווינטער.

היינטיגען ווינטער האב איך אבער באמערקט, אז די זאך ווערט פאסקודנע. שוין מעהר ווי א האלבער ווינטער אוועק און שא... שטיל... ניט איך הוסט, ניט עס ברעכען מיר די ביינער, ניט עס וואופט מיר אין היץ און אין קעלט און ניט עס האקט מיר אין קאפ אזוי ווי מיט האמערס.

גארניט!

עס וועט פאר אייך דאריבער קיין וואונדער ניט זיין ווארום עס האט מיר אזוי ווערע געטאן, ווען איך האב געזעהן אנדערע אידען ארומטראגענדיג זיך מיט "קאלדס" נאר איך איינער ניט.

איצט בין איך שוין, דאנקען גאט, מיט מענשען גלייך. בעת איך שרייב די דאזיגע שורות ווארפט מיר אין היץ. א מינוט שפעטער, קען זיין וועט מיר ווארפען אין קעלט. עס איז דאריבער ראטזאם פאר מיינע לעזער און לעזערינס, אז זיי זאלען זיך צושארען צו מיר תיכף, וועלען זיי זיך גאנץ גוט דערווארימען...

* * *

ווען דערקענט מען אן אמת'ען גוטען פריינט? די וועלט זאגט, אז אין אן עת צרה (עים צארע) דערקענט מען איהם.

היינט האב איך זיך איבערצייגט, אז די צאהל פון מיינע פריינט איז א גאנץ גרויסע. אין רעדאקציע גופא פארמאג איך צעהנדליגע אמת'ע פריינט. און יעדער איינער זוכט צו ארויסווייזען זיין פריינטשאפט אויף אן אנדער אופן.

זאגט איינער אזוי:

"פאניע יצחקי, גאט זאל אייך שומר ומציל זיין צו פארלאזען א קאלד. געהט שוין אהיים און טרינקט אוים כאטש א צעהנדליג הייסע גלעזער טיי מיט לימענע וועט איהר אפשוויצען דורך דער נאכט און אויף מארגען וועט איהר אויפשטעהן א פולקאם געזונטער".

כאפט זיך אן א צווייטער:

"אויב שוין יא שוויצען, טא צו וואס טיי מיט לימענע? נעהמט בעסער טיי מיט וויין, דאס וועט אייך תיכף ראטעווען", זאגט ער.

"ווייס איך וואס ער רעדט דארט", פאלט איהם אריין א דריטער אין די רייד. וואס איהר דארפט גוטיג ווי לעבען איז א "מאסטארד" און דערצו זאל מען אייך אויסרייבען דעם קערפער מיט א שטארקער פליסיגקייט. עטליכע גאגל־מאגלם וואלטען אייך אויך ניט געשאדט, און איהר קאנט שווענקען דאס האלז מיט בארעסיק"...

אונזער בארימטער רעדאקציע הומאריסט, יהושע זינגער, האט מיר פארזיכערט אז דער רעדאקטאר האט גאר א גוטען מיטעל פאר א שרייבער צו שוויצען, טאקע אין רעדאקציע גופא... ארבייט איז ברוך השם פאראן גענוג... — זאגט ער.

* * *

הכלל, געטאן האב איך פון אלע מיטלען און איך דערווארט היינטיגע נאכט צו שוויצען. אויב איך זאל שוויצען א העלפט ווי איך האב געשוויצט לעצטען יאהר, דאן וועל איך זיין אלל־רייט. אזוי שוויצען ווי איך האב לעצטען יאהר געשוויצט, האט נאך קיין איד אין דער גאנצער וועלט, בין איך זיכער, קיינמאל ניט געשוויצט.

עס האט פון מיר גערונען אזוי ווי פון א הייפישען אידען וועלכער לויפט פרייטאג פארנאכט, אן אויסגעצוואגענער פון באד. ממש (מאמעש) צעבערסווייז איז פון מיר גערונען. דערפאר בין איך אבער אויפגעשטאנען אויפ'ן צווייטען טאג א פרישער, א געזונטער און א מונטערער מענש.

אויב איך זאל היינטיגע נאכט אזוי שוויצען ווי פאר א יאהרען, דאן וועל איך, האפענטליך זיין אלל־רייט.

לאמיר האפען, אז איך וועל יא שוויצען.

וואס מיך פרעהט איצט אמשטארקסטען איז, וואס איך וועל זיך חלילה ניט קענען באקלאגען אויף היינטיגען ווינטער... ער האט מיר ניט געקריוודעט. אמת, עס איז אביסעלע צושפעט, אבער בעסער שפעטער איידער קיינמאל, זאגט באר בי וועלט א ווערטעל...

מיך האט אלץ געשראקען אז איך וועל זיך אויסדרעהען היינטיגען ווינטער אהן א "קאלד". דערמיט וואלט איך פארלוירען דעם "טשעמפיאן טיטול" אלס דער ערשטער גרעסטער "קאלד־קעטשער" אין טאראנטא.

פאר דעם האב איך טאקע מורא געהאט... איצט בין איך שוין רוהיג. בעת איך שרייב דעם דאזיגען "קאלום" שפרייט זיך אויס א זיסער שמייכעל אויף מיין פנים. מען קאן זעהר לייכט דערקענען אז עפעס טוט מיר הנאה. אמת, עס זשומעט מיר אין קאפ און עס ווארפט מיר אין היץ און קעלט, אבער וואס פאר א ווערט האט דאס געגען דעם טשעמפיאן־טיטול, וועלכען איך האב זיך אזוי שוער דערוואר־ [illegible]

א וואלד פון סימבאלען

צו דעם נייעם פראיעקט וועגען א "וואשינגטאן וואלד" אין ארץ ישראל.

פון אב. גאלדבערג

די אידעע צו פלאנצען א וואלד אין ארץ ישראל אויף דעם באדען פון נאציאנאל פאנד אין אנדענק פון דעם גרינדער פון אמעריקאנער רעפובליק, דזשארדזש וואשינגטאן, איז אליין א וואלד פון סימבאלען, איז א שלאג־בוים אויף אונזער לאנגען וועג דורך לענדער און מדינות אין אלערליי וועלט טיילען צו דעם פארשפראכענעם לאנד, וואס איז אויך דאס לאנד פון פארשפרעכען.

עס האט געדארפט נעהמען 200 יאהר ביז די וואשינגטאן פייערונג, אויף דעם ארט ווי זי ווערט איצט געמאכט אין אמעריקע, זאל ווערען מעגליך. עס איז געווען נויטיג 50 יאהר פון הכנות צו די 150 יאהר רעפובליק, כדי אמעריקא זאל ווערען דאס וואס זי איז היינט צו טאג. עס זיינען אבער געווען נויטיג מעהר ווי 200 יאהר, אז די אידעע פון א "וואשינגטאן וואלד" אין ארץ ישראל זאל קענען געגעבען ווערען און אויפגענומען ווערען מיט דער פרייד וואס ווערט אויפגענומען דא אין לאנד סיי פון די אידען און סיי פון ניט אידען.

אויב איהר ווילט איז דאס ערשטע קערענדעל פאר דעם וואלד געווארפען געווארען פון קראמוועל און מנשה בן ישראל. מנשה בן ישראל איז אפשר געווען דער ערשטער וואס האט פארשטאנען צונויפצובינדען די אידעע פון דער אידישער פרייהייט מיט דער מיסיע פון דעם ענגלישען פאלק. געליגט אין דעם פונדאמענט פאר דעם געדאנק פון אידישער פרייהייט דורך דער הילף פון די פעלקער אונזער תנ"ך. דער ערפאלג פון דער שליחות פון מנשה בן ישראל צו עפענען די טויערען פון ענגלאנד פאר די פארטריבענע אידען איז געווען די פרעלודיע, די גראנדיעזע הקדמה, וועלכע האט געקריגען איהר פארזעצונג שפעטער אין דעם אויפשוואונג פון אידישען איינפלוס אין אלע לענדער, וואו דאס ענגלישע ווארט ווערט געשפראכען, ספעציעל אין אמעריקא. וואס האט קולמינירט איצט אין דעם סימבאל פון דעם וואשינגטאן וואלד, אין דעם לאנד צוליעב וועלכען דער אידישער דיפלאמאט מיסטיקער האט געפאדערט פון קראמוועל עפענען טהירען קיין ענגלאנד.

מנשה בן ישראל'ס מיסטיזם האט זיך בארעכטיגט פיעל מעהר ווי די מענשען פון זיין אייגענעם דור האבען עס געקענט זעהען. ווארום וואס בעדייט דען דער וואשינגטאן וואלד, געפלאנצט דורך אידען און ניט אידען אויף דעם באדען פון נאציאנאל פאנד, פון דעם פאנד וואס האט זיך געשטעלט די אויפגאבע אויסצולייזען דאס אידישע לאנד פאר'ן אידישען פאלק? וואס איז דער אמת'ער בעדייט פון אט דער נייער אידעע, וואס איז אריינגעווארפען געווארען אין דער אמעריקאנער עפענטליכקייט? אין תמצית בעווייזט עס דעם צוזאמענהאנג צווישען דער יונגער רעפובליק, וואס איז געבויט געווארען אויף די אלטע יסודות פון תנ"ך, מיט דעם אלטען לאנד וואס איז איצט אין פראצעס פון בענייאונג. צו וועלכען דאס פאלק קעהרט זיך צוריק מיט יונגע שטרעבונגען און גרינע האפנונגען.

עס איז געווען נויטיג אז דא זאלען זיין פיער און א האלב מיליאן אידען, כדי די אידעע פון דעם אויפבוי פון אונזער לאנד אין אונזער צייט זאל ווערען אוים חלום און אריבער אין עולם המציאות. מחמת ווען ניט די אידען פון אמעריקא וואלט די הערצל אידעע נאך פאר לאנגע יאהרען געבליבען א חלום. עס איז אפשר געוואגט צו זאגען, דאך איז עס אזוי: אויב ניט אמעריקא מיט איהרע אידען וואלט גאר קיין הערצל ניט געווען מעגליך. עס זיינען געקומען מענשען פאר הערצל... משה העסם מיט זיין "רוים און ירושלים", אבער זיין גרוים בוך וואס איז דורכגעשטריפט מיט נבואה, וואס איז באזירט אויף א טיעפער פילאזאפישער אנשויאונג איז געבליבען ניט מעהר ווי ליטעראטור, וואס האט ניט געפונען קיין ווידערקלאנג.

אביסעל בעסער איז געווען דאס מזל פון לעאן פינסקער מיט זיין פלאמענדער מיט שווארץ־פייער אויף ווייסען פייער געשריבענער בראשורע "עמאנציפאציאן", אבער אויך זיין רוף איז געבליבען שוועבען אין דער לופט.

הערצל'ס מזל איז שוין געווען אנדערש, ליכטיגער.

ער איז אויך איינער פון די יעניגע וואס האט פאראוים געזעהן די וויכטיגקייט פון דעם, וואס אין זיין צייט איז געווען נאר אן אנהויב פון א קרעפטיגען אידישען קבוץ אין אמעריקא. הערצל, ווי עס ווייסען זיינע מקורבים, האט פון אנהויב אן געוואנדעט זיינע אויגען קיין אמעריקא און אהין געלייך געשיקט שלוחים. ער האט געפיהלט און פארשטאנען, אז א נייער קאפיטעל הויבט זיך אן אין דעם אידישען לעבען מיט דער אריבערוואנדערונג פון די אידען קיין אמעריקא. הגם ער האט מורא געהאט, אז אויך אין דער נייער וועלט זאלען זיך ניט פארשפרייטען די באציהען פון אנטיסעמיטיזם; אז זיי זאלען דא ניט איבערגעפלאנצט ווערען אויף דעם נייעם באדען מיט דער פארשטארקונג פון דער אידישער איינוואנדערונג אין לאנד. ער האט, אבער, געזעהן די כחות וואס אמעריקא פארמאגט פארן אויפבוי פון אונזער לאנד, פאר דער פארווירקליכונג פון דעם ציוניסטישען אידעאל. ער איז צו פריה געשטארבען, אום מיט זיינע אייגענע אויגען צו זעהן, וואס אמעריקא האט אין די לעצטע 15 יאהר געטאן פאר ארץ ישראל און פאר זיין פאליטישער אויפפאסונג.

עס בלייבט איינע פון די שעהנסטע קאפיטלען אין דעם לעבען פון אידישען פאלק אין אמעריקא, אבער ניט ווייניגער איז דאס א שעהן קאפיטעל אין דעם לעבען פון דער רעפובליק אמעריקא.

די דאזיגע רעפובליק, מעהר פון יעדען לאנד, הגם מיר האבען געפיהלען פון דאנקבארקייט אויך פאר די אנדערע לענדער, ווי ענגלאנד, פראנקרייך און איטאליען, א. ד. ג. האט סיי פאליטיש, סיי עקאנאמיש מעגליך געמאכט אז די אידעע פון א אידישער ארץ ישראל זאל שוין איצט קאנען בעטראכט ווערען אלס א ממשות'דיגע זאך. מען רעדט פיעל פון באלפור. קיינער וויל ניט פארקלענערען זיין בעדייטונג. ער האט זיכער עהרליך געמיינט און ער האט געהאט טיעפע סימפאטיען פאר דער רענעסאנס פון דעם אידישען פאלק אין די גרעניצען פון זיין אייגען לאנד. אבער ניט ווייניגער, און אפשר אך מעהר, האט פאר דער אויפריכטונג פון הערצל'ס חלום געטאן דער פרעזידענט פון אונזער רעפובליק, וואודראו ווילסאן. ער איז דארין ניט געווען אליין. איהם האבען דארין געהאלפען זיין גאנצער קאבינעט און אומעטום, וואו זיין איינפלוס האט געגרייכט, האט ער געפונען פריינט פאר אונזער זאך. עס איז אייגענטליך שוין נאך פאר ווילסאנען געווען א טראדיציע אין דעם לאנד פאר דער אידישער אויפלעבונגס אידעע.

עס איז א היסטארישער פאקט אז גראדע אין דעם לאנד האבען קריסטען אנגעהויבען א באוועגונג נאך מיט פיעל צעהנדליגע יאהרען צוריק איידער הערצל איז געקומען, נאך אפילו בעפאר חבת ציון מיט'ן צוועק צו קריגען ארץ ישראל פאר דעם אידישען פאלק, וואו די פארשפרעכונגען פון די נביאים זאלען מקוים ווערען אין זייער גאנצער פראכט.

דער מאטיוו פון יענער באוועגונג איז איז געווען א רעליגיעזער, אבער די אויפפאסונג פון יענער באוועגונג איז געווען רוין פאליטיש. איך וואלט זאגען א הערצל'ישע. עס זיינען דאמאלסט געווען ווייניג אידען, וועלכע זאלען די אידען אויפכאפען און מאכען פון דעם א רעאל־פאליטישע שטרעמונג אין דעם אמעריקאנעם לעבען. עס איז געווען נאך צופריה, אבער עס איז שוין זיכער געווען א צייכען פאר די אנקומענדע גינסטיגע צייטען אין פארבינדונג מיט אונזער אידעאל. אט די צייטען האבען מיר דערלעבט.

אין משך פון די לעצטע 15 יאהר איז אמעריקא מיט ארץ ישראל געווארען א סארט צווילינגס אידעע. מען דערמאנט ניט איינער אהן דער אנדערער. די אויגען פון ארץ ישראל און פון דעם אידישען פאלק, וואס וויל ארץ ישראל, זענען געווענדעט צו אמעריקא, און ניט קוקענדיג דארויף וואס לעצטענס לעבען מיר דורך א שווערען קריזים, האפט דאך דאס פאלק אז פון דאנען וועט קומען די ישועה.

עפעס דערווארט מען נאך פון אמעריקא. קיינער ווייס ניט ווי דאס אנצורופען ביים נאמען, אבער מען פיהלט אז עפעס וועט דא געשעהן, וואס וועט מיט דעם כוח פון אמעריקא און פון די אידען אין אמעריקא עפענען נייע פראספעקטיווען און גרויסע מעגליכקייטען בנוגע דעם אויפבוי פון אונזער לאנד. דער "וואשינגטאן וואלד", דיעזע אידעע, וואס איז געקומען צו אונז פלוצלינג און וואס האט שוין געקראגען אזא ווארימע אויפנאהמע מצד דער ניט אידישער עפענטליכקייט, מצד די וויכטיגסטע פערזענליכקייטען אין דעם אמעריקאנעם לעבען, בעווייזט, אז די אידישע דערווארטונגען האבען א יסוד. עפעס וועט נאך קומען פון אמעריקא.

די ווארימע אויפנאהמע פון דער דאזיגער ראזיגער אידעע האט באוויזען, אז עס איז דא א באציהונג אין אמעריקא צו ארץ ישראל. דאס אמעריקאנער הארץ גיט א ציטער, ווען מען דערמאנט דעם נאמען פון ארץ ישראל. די וועלט האט א טעות וועגען אמעריקא. די הויט מעג זיין גראב און מאטעריאליסטיש, אבער דער קערן איז ריינער אידעאל. עס אימפאנירט אמעריקא די דאנקבארקייט פון אידען צו וואשינגטאן און עס געפעלט אמעריקא, וואס מיר ווילען פארבינדען אונזער אויפלעבונג מיט דעם נאמען פון זייער גרעסטען העלד. וואס האט מעגליך געמאכט דעם אויפשטייג פון אט דעם לאנד. עס געפעהלט אמעריקא וואס מיר האבען צוטרוי צו איהרע אינסטיטוציעס און צו איהרע אידעאלען, וועלכע זיינען באזירט אויף אונזערע אלטע אידעאלען פון אמת'ן פריעדען, פון פרייהייט פאר יעדער פערזענליכקייט אויך פאר יעדען פאלק לויט דעם לאזונג: "כל עם בשם אלהיו". אט די אידעען פון פרייהייט, וועלכע איז ניט נאר אויפגעקריצט געווארען אויף דעם פרייהייטס גלאק, נאר אויך אויף דעם הארץ פון אמעריקאנעם פאלק.

דער "וואשינגטאן וואלד" האט באמת אויך א גרויסע פאליטישע בעדייטונג. עס איז אן אנהויב פון ארבייטען אין דער ריכטונג צו פארבינדען דורך מעשים

(פארזעצונג אויף פיידזש 6.)

משיח קומט ערב פסח תרצ"ב

(די לעגענדע ארום גערער רבינ'ס אנקומען אין ארץ ישראל)

פון י. מרומי.

שוין איינגע וואכען וואכען ווי א גרויסער טייל פון דער היגער באפעלקערונג ערווארט מיט אונגעדולד דעם חשוב'ען גאסט פון פוילען דעם פארשטעהער פון דעם פויליש־חסידישען אידענטום ר' מנחם מענדיל אלתר, האדמו"ר מגער. באזונדערס אין די ארטאדאקסישע קרייזען הערשט א יום טוב'דיגע שטימונג און זייט וואכען לאנג ווערען געמאכט פארשידענע הכנות מקבל פנים זיין דעם איינפלוסרייכען גרויסען אידען וועלכער קומט דאס 4־טע מאל אין דעם היילינגען לאנד אריין.

דאס מאל איז ער ניט געקומען מיט דער שיף ווי פריהער, נאר מיט דער אייזענבאהן דירעקט פון פוילען ביז חיפה. צוזאמען מיט איהם זיינען אויך מיטגעקומען זיין גאנצע פאמיליע ווי אויך א מנין רייכע אידען פון פוילען וואס באגלייטען איהם דעם גאנצען וועג.

ווי איך בין אינפארמירט געווארען אין א געשפרעך מיט זיינע באגלייטער, איז די איצטיגע רייזע געשעהן זעהר אויף א מיסטעריעזען אופן. אהן א פאראויסגעזעהענעם פלאן. זיי האבען פריהער פון גארנישט געוואוסט וועגען דעם גאנצען ענין, נאר פלוצלינג אין א שעהנעם פריהמארגען האבען זיי דערהאלטען א בריעף פונ'ם צדיק אליין געשריבען בכתב ידו אין וועלכען ער זיי מודיע דאס זיי זאלען זיך צוגרייטען צו דער נסיעה אינ'ם היילינגען לאנד אריין, און אין דעם באשטימטען טאג וועלען זיי אפפאהרען צוזאמען מיט איהם פון הויפט וואקזאל אין ווארשא אויפ'ן וועג נאך ארץ ישראל. און אזוי איז עס טאקע געשעהן. מיר האבען זיך פארבערייט צו דער רייזע מיט הארץ קלאפעניש און אין דעם באשטימטען טאג זיינען מיר צוזאמען מיט'ן רבי'ן אפגעפאהרען.

אונזער אפרייזע פון פוילען, זאגט מיר איינער, האט ארויסגערופען גרוים אינטערעס ביי דעם פוילישען אידענטום און צעהנדליגער טויזענטער זיינען געקומען אויפ'ן ווארשאווער וואקזאל כאפען כאטש א בליק אויף די אויסדערוועהלטע און גליקליכע און מיט שיקען א הארציגע ברכה אויף אונזער וועג. מען האט געקענט פיהלען אין זייער שארפען און בעטענדען בליק דאס זיי וואלטען מיט געוואלד זיך וועלען אנכאפען אין אונזערע פאלעס, פעסט קלאמערען אן אונז און...

אויף מיין פראגע וועגען דעם צוועק פון זיין איצטיגער רייזע האט מען מיר געענטפערט מיט א הויב מיט די אקסלען און א טיעפען מיסטישען זיפץ: ווער ווייסט זיין כונה ??... לויט ווי עס ערקלעהרט דעם רבינ'ס זוהן איז ער געקומען לשם בקור, אוים ליעבשאפט צום לאנד אבער דאס אלץ זיינען השערות. אין אמת'ען איז דער ענין א פיעל וויכטיגערער און זאגאר זעהר אינטערעסאנטער. ווי מען דערצעהלט מאחורי הפרגוד איז זיין אנקומען פארבונדען מיט א צוואה פון ווילנער גאון ז"ל, און אט וואס מען דערצעהלט וועגען דער אונבאקאנטער צוואה.

מיט א פאר חדשים צוריק איז אנגעקומען אין גער צום רבין אן אלטער איד, א באוואוסטער למדן און עהרליכער איד מיט צוויי בריעף, איינער א פארזיגעלטער און דער צווייטער אן אפענער. אויבען אויפ'ן קאנווערט פון דעם אפענעם בריעף איז געווען אנגעשריבען מיט'ן גאונ'ס האנטשריפט, דאס מען זאל עפענען דעם בריעף ערשט אינ'ם יאהר תרצ"ב. דער דערמאהנטער איד האט ביי זיך אין דערחיים דעם בריעף געעפענט און אין דעם בריעף לעזט זיך ווי פאלגט:

"די גאולה שלמה דארף זיין אין ערב פסח דאס יאהר און אין דעם פארחתמ'עטען בריעף זיינען פאראן הוראות ווי אזוי זיך צו פיהרען. אין דער צייט זאל דער בריעף איבערגעגעבען ווערען דעם גרעסטען צדיק פון דעם דור און ער זאל עפענען די צוואה ערשט אין ירושלים עיר הקודש. און אזוי ווי ער איז א חסיד פון גערער רבין האט ער עס איהם איבערגעגעבען, און דער רבי איז טאקע באלד געפאהרען נאך ארץ ישראל.

עס וועט ניט זיין קיין זעהר גרוים אפיקורסות אויב אימיצער וועט צווייפלען אין דער לעגענדע. דערוויילע אבער רעדט מען וועגען דעם מיט גרוים יראה אין די חסידישע קרייזען.

דער רבי אליין שווייגט. ער שווייגט ניט בלויז איבער ביאת המשיח, נאר ער שווייגט אין אלגעמיין. הפנים אז מאהאטמא גאנדהי האט אויך משפיע געווען אויפ'ן גערער רבין.

דער ערשטער באזוך זיינער איז נאטירליך געווען ביי דער כותל מערבי, וואו ער האט זיך שטארק איבערגענומען און געקושט מיט גרוים התלהבות די גרויסע שטיינער פון דער וואנט. נאכהער האט ער באזוכט הרב זוננפעלד און דעמזעלבען טאג אויך דעם הרב קוק. עס איז א סברא אז ער וועט זיך אריינמישען אין דעם סכסוך צווישען דער "אגודה" און ועד הקהלות (כנסת) דאס וואלט זיכער געווען א פאזיטיווער שריט לטובת דער ארץ ישראל'דיגער אבפעלקערונג...

גרויסע הכנות צו דער "עדלידע" אין תל־אביב.

שרעקט איך ניט פאר דעם ווארט און איהר דארפט ניט זיין ביי זיך געפאלען, אויב איהר ווייסט ניט דעם טייטש פון דעם העבראישען ווארט "עדלידע". איך קען אייך פארזיכערען דאס איך אליין אן ארץ ישראל'דיגער אזרח, לויט אלע פארשריפטען פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע אין לאנד, וואס איך האב געפאקט און געמאזעלט אין לשון הקודש און דאך האב איך ביז מיט צוויי טעג צוריק ניט געוואוסט וואס איז דאס פאר א מין חיה, ערשט נאך א לענגערן חקירה ודרישה איז מיר ענדליך געלונגען צו פארשטעהן וואס דאס מיינט עדלידע.

די געשיכטע פון דער מעשה איז אזא היסטאריע; אין דער איינציגער אידישער שטאדט אין דער וועלט תל אביב האט זיך געשאפען א טראדיציע זייט דער דריטער עליה אז יעדען פורים פיהרט מען דורך אזא מין גארניוואל.

אין דעם טאג ווערט די גאנצע שטאדט פארוואנדעלט אין איין גרויס שטיק יום טוב. קינד און קייט, אלט און יונג, פוצען זיך אוים אין יום טוב'דיגע מלבושים. באפוצען די באלקאנען מיט פאהנען און די שעהנסטע לעבעדיגע בלומען און מען לאזט זיך געהן אין די אספאלטירטע גאסען פון שטאדט מיט גרוים צופרידענהייט.

די גאנצע באפעלקערונג פון דער שטאדט אין איהר פארשיעדענפארביגקייט בילדעט איין גרויסע מאסע דעמאנסטראנטען, וואס מארשירען אין מוסטערהאפטער ארדנונג איבער די הויפט גאסען פון תל אביב ביז צום ברעג פונ'ם ים און דאן ווידער צוריק זינגענדיג פרעהליכע נאציאנאלע ליעדער. אין דעם טאג דעמאנסטרירען אויך פארשיעדענע אינסטיטוציעס, פאבריקען, קאלאניעס, שולען, א. ז. וו. וועלכע קומען פאר דעם צוועק אויף פורים אין תל אביב. און צוזאמען מיט די תל אביב'ער שאפט זיך אן אריגינעלער אידישער יום טוב, מען טאנצט, מען זינגט מען שפילט אויף די גאסען ביז שפעט אין אוונט, און דאן איבערטראגט זיך די פייערונג אין פארשיעדענע טאנץ לאקאלען וואס ווערען ספעציעל ארגאניזירט אונטער די לייטונג פון די אנגעזעהענסטע בעלי בתים פון שטאדט און מיט דעם אנטייל פון ק"ק.

אט דעם טאג האט מען ביז איצט גערופען אין ארץ ישראל קארניוואל.

דער נאמען האט זיך אבער ניט צוגעפאסט צו דער ארץ ישראל'דיגער פייערונג. קארניוואל איז אויך פאראן אין בערלין, וויען, לאנדאן, פאריז. די אידען אין ארץ ישראל ווילען האבען א אידישען, אן ארץ ישראל'דיגען, און די הויפט זאך א העבראאיש־פורים'דיגען קארניוואל, און פאר אזא איינעם איז נאר געפאסט דער אויסדרוק "עדלידע" אזוי ווי אונזערע חכמים זאגען:

חייב איניש לבסומי בפוריה עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

תל אביב, יאנואר 1932.

צוליעב קינדער

(ערצעהלונג)

פון פ. בערניקער

1.

גלייך נאך מיטאג — ווי נאר איסאק, דער מאן איהרער, איז אוועק צו דער ארבייט און די קינדער, אין שול — האט זי זיך אנגעטאן, מיטגענומען דאס נויטיגסטע און געקליבען זיך אוועקצוגעהן. זי איז געווען פעסט איבערצייגט אז זי וועט זיך שוין מעהר ניט אומקעהרען אהיים. דער לעבען מיט איסאק'ן איז איהר שוין געווארען אזוי שווער און אומערטרעגליך, אז זי האט באשטימט בעסער צו לעבען אין ארעמקייט און נויט, פון אייגענע ארבייט, אליין, איידער צו פיהרען א רייכערען לעבען מיט איהם.

,,ניין, איך קען מעהר מיט איהם ניט זיין!'', האט זי געטראכט. ,,זיין גענענווארט דענערווירט מיר; זיינע אומגעלומפערטע, אפטמאל ווי געצוואונגענע רייד, זויגען אויס מיין גאנצען כח''. זי האט שוין מעהר ניט געקענט צוזעהן ווי דער וואס האט איהר אמאל געליעבט מיט דער גאנצער קראפט פון זיין אייביג יונגע לעבענס-לוסטיגע נשמה, האט זיך אזוי דערווייטערט פון איהר, אז זיין אנוועזענהייט מאכט איהר ענג די הויז.

אמת, שוין פיינע עטליכע יאהר ווי ס'האבען זיך אנגעהויבען צו לעשען די לעצטע פונקען פון זיין אמאליגער ליעבע. כמעט גלייך נאך דער חתונה איז ער געווארען צו איהר מעהר ווייניגער גלייכגילטיג, אבער זי האט די גאנצע צייט געליטען און געשוויגען. זי האט אלץ געדענקט, אז ער וועט בעסער ווערען, זי האט געמיינט אז איהר אויסערגעוועהנליך שטארקע ליעבע און איבערגעבענהייט צו איהם וועט ווידער אויפוועקען אין איהם זיינע אמאליגע אויפריכטיגע הייס באגערינגע ליעבעס געפיהלען צו איהר... אבער זייט דאן, זינט זי האט זיך דערוואוסט אז די דריי האלבע נעכט אין דעוואך — אין וועלכע ער איז געווען ביי די מאסאנעס, לויט זיינע רייד — פארברענגט ער גאר מיט פרוי ש., ווען ער גיט אויך אוועק א טייל פון זיינע פארדינסטען, איז איהר מיטאמאל קלאהר געווארען; זי האט זיך ארומגעזעהן דעם טעות פון איהר פאלשען דענקען. דער לעצטער פונק פון איהר ביז דאניגער האפענונג איז אויסגעלאשען געווארען און זי האט פאר זיך דערזעהן א מורא'דיג שווער-דריקענדע צוקונפט. זייט דאן עקעלט ער איהר. פון זיין באריהרונג ווערט זי דערשראקען, אויפגעציטערט, זיין ווארט קלינגט איהר גרויזאם שרעקליך. ניין, זי קען מעהר מיט איהם ניט זיין, זי מוז אוועקגעהן.

,,און וואס וועט זיין מיט די קינדער?'', האט איהר א געדאנק א באמבל געטאן אין מח, ווען זי איז שוין געשטאנען אויף יענער זייט טיר. זי איז געבליבען שטעהן ווי א צוטומעלטע. איהר הילפלאזער פנים האט אויסגעדריקט טיפע אינערליכע אומבאגרעניצטע וועהטאגען, איהרע אויגען זענען איהר פארלאפען געווארען; זי האט פארשטשימעט די ליפען פאר מורא, אז זי זאל זיך פון צער און שרעק ניט צעוויינען אין מיטען גאס, ביים שוועל פון איהר הויז. איהר גרויסע טיפע מוטער הארץ איז אויפגערודערט געווארען, האט זיך א שטארקען צאפעל געטאן דערפיהלענדיג דעם גאנצען עלענט פון איהרע לעבעדיגע יתומים, נאכדעם ווי זי וועט זיי פארלאזען. אט, אט און זי האט שוין צוריק געעפענט די טיר, נאר איהר האנט האט זיך ווי פון זיך אליין אפגעהאלטען און דעם שלאס ניט געוואלט איבערדרעהען. זי האט זיך אליין דערזעהן אין שפיגעל פון לעבען: א יונגע פרוי, קוים עטליכע און דרייסיג יאהר אלט, פול מיט לעבען, איהר גאנצער וועזען דארשט נאך גענוס ווי א יונג בליענדע רויזע נאך וואסער, און זי קען עס פאר קיין פאל ניט דערגרייכען. זי האט א מאן, דער בעל-הבית פון איהר הויז, דער טאטע פון איהרע דריי ליעבע קינדער, און ער איז איהר אזוי פרעמד, אזוי פרעמד, אז פרעמדער קען שוין גאר ניט זיין. ער קומט אהיים א פרעהליכער, א לעבעדיגער ווי ער וואלט זיך אנגעזעטיגט מיט לעבען אין פולער מאס, און זי ליגט דאן אן איינזאם פארוויינטע אין איהר בעט, אויף איהר, פון טרעהרען דורכנעווייקטע, קישען און פייניגט זיך אין איהרע יסורים. או זאיהם קימערט ניט איהר אליינקייט, ער פרעגט איהר אפילו גארניט, און ווען זי מאכט איהם אויפמערקזאם אויף איהר פינסטערען לעבען, איז א האגעל פון זידעל ווערטער דער ענטפער... ,,ניין, דו טארסט מעהר מיט איהם ניט זיין'', האט זי דערהערט א ריהרענד פארוועהטאגט קול אין די טיפקייטען פון איהר הארצען. ,,וועסט זיך איינארדענען און די קינדער צו זיך נעהמען'', האט עס ווייטער גערעדט אין איהר האנט האט דעם שליסעל צוריק ארויסגעצויגען... — — — — — — —

— — — — — — — — —

איבער די שטארק באלעבטע, רעש'יג באטויבענדע גאסען פון שטאדט, צווישען די הויכע שטיינערנע מויערען און צעמענטענע טראטוארען וועלכע שלינגען אויף און כאפען אריין אין זייערע שטענדיג אפענער בית-הבליעה די יובל געשרייען און הארציגע פריידען פון די אזוי ערופענע גליקליכע דורכגעהער ווי אויך די טיעף נאגענדע וועהען און הייס בלוטיגע טרעהרען פון די, וועמען דער לעבען האט צו אייביגע ליידען פאר'משפט, — צווישען די הונדערטער מענשען, וועלכע האלטען אן א נאכאנאנדיגע באוועגונג און כסדר'דיגען דראנג אין קאמפאר'ן לעבען געהט זיך שטילערהייד אסתר.

פון איהר נאך גאר יונגען פנים לייכט ארויס די הייליגע צארטקייט פון א פארפייניגטער מוטער; איהרע פארוואלקענטע אויגען זענען ברייט צעעפענט ווי זיי וואלטען ערווארט עפעס צו געפינען. דער קאפ איהרער איז שטארק צו דר'ער געבויגען, ס'זעהט אויס ווי זי וואלט די וועלט שווערקייט געפיהלט פון הינטען אויף איהרע פלייצעס. איהרע טריט זענען לאנגזאמע, ממש געצעהלטע. אין הארצען צעפלאנטערט זיך און קאכט זיך צונויף א מיש מאש פון געפיהלען. זי ווערט דורכט זיך צעריסען פון א אינערליכען קאמף. עס ציהט איהר און רייסט איהר הין און צוריק. אט הייבט זי אן צו געהן נאך לאנגזאמער, ווי זי וואלט וועלען פארקלענערען דעם ריקווערטס וואס זי וועט דארפען באלד מאכען; אין איהרע אויגען באווייזען זיך ווייט פייערדיגע טרעהרען פון יובל און זיעג, וואס זי וועט באלד ווידער זיין לעבען איהרע קינדער, און מיטאמאל ווערען די טרעהרען ווי פארגליווערט, פארפרוירען; די צארטקעט פון איהר געזיכט פארשווינדט און שטרענג ווערט איהר אויסזעהן, ווילד ווערען איהרע אויגען, הארט און באשליסענד ווערט איהר אויסדרוק: ,,ניין, איך קען אנדערש ניט, איך מוז אוועקגעהן פון איהם'', דונערט זי אויס און זיך און מיט האסטיגע טריט — ווי זי וואלט וועללען אנטלויפען פון די וואס פאלגען איהר נאך פון הינטען — לויפט זי צו איהר בעסטע חבר'טע ליבע...

2.

,,די מאמע איז ניטא?'', האט אסתר א פרעג געטאן לייבלען — ליבע'ס עלטערען אינגעלע — וועלכער האט איהר די טיר געעפענט.

,,ניין, ניטא'', האט לייבעל ווי א האלב צעטומעלטער, פון אסתר'ס אומערווארטעטען קומען און האסטיגען קלאפ, פארלעגען געענטפערט.

,,און דער טאטע?'', האט אסתר ווידער געפרעגט.

,,אויך ניטא''.

,,וואו זענען זיי?''.

,,דער טאטע ליגט אין שפיטאל, שוין א פאר טעג אז ער איז קראנק, די מאמע איז דאס טאקע אוועק צו איהם, און מיר האט זי איבערגעלאזען צו היטען ריוועלען'', האט לייבעלע טרויעריג דערצעהלט.

,,ביזט א וואויל קינד'', האט איהם אסתר געזאגט, א גלעט געבענדיג איהם איבער'ן קעפעל. ,,געה דו צו ריוועלען און איך וועל דא ווארטען אויף דער מאמען''.

,,ריוועלע שלאפט שוין'', האט לייבעל שנעל און ערנסט געענטפערט, זיך זעצענדיג אויפ'ן שטול נעגענאיבער אסתר'ן.

אין שטוב האט א שטילע שטילקייט געהערשט. א לייכטער טרויער ווי דינע מאטע וואלקענדלאך האט זיך פארצויגען איבער'ן גאנצען פארנעהם פון די צימערען. דער מאנאטאנער בים-באם פון אלטען גרויסען וואנט זייגער, וועלכער האט זיך צונויפגעגאסען מיט'ן פארמאטערטען כראפען פון שלאפענדיגען קינד האט די מרה-שחורה'דיגקייט פארגרעסערט.

אסתר האט זיך פלוצלונג ווידער זעהר שווער דערפיהלט. די דריקענדע שטילקייט האט איהר ביים הארצען פארקוועטשט. ניט האבענדיג מיט וועמען צו ריידען און טיילען זיך איהרע אומהיילבארע איבערלעבונגען האט זי שטומערהייט באטראכט דעם יונגען פארפייניגטען פנים פון צעהן יעהריגען לייבעלען און דערביי זענען פארשיידענע אומגעלומפערטע געדאנקען דורכגעפלויגען אין איהר דעמאטדיגען הארץ-פיהלענדען מח...

,,די מאמע איז נאך אלץ ניטא'', האט לייבעל געזאגט, נאכדעם ווי דער שווערער טרויער האט איהם צופיעל צוגעדריקט. ער האט עס ארויסגעזאגט הויך, האבענדיג דעם פארלאנג אז אסתר זאל דאס דערהערען און ענטפערען איהם מיט עפעס אזוינס, וואס זאל דערווארימען זיין יונג פארבלוטיגט הערצעל...

אסתר האט איהם אבער גארניט געענטפערט. זי האט אפילו ניט געהערט וואס ער האט איהר געזאגט. צופיעל איז זי געווען פארטאן אין אייגען וועלטעל: איסאק, אנעלע, זינעלע, פערעלע; מאן... קינדער... אייגענע מאמע... פרעמדע מאמע... יונגע אומשולדיגע נשמה'לאך... גרויזאמער כאראקטער... ליעבע... אייפערזוכט... גליק אומגליק... איינגענער לעבען... קינדערשער צוקונפט... באמבעלט זיך אלץ אין הארצען, קלינגען זיך אויס געדאנקען אין ארומיגען חלל און אלץ ווערט צוזאמענגעגאסען, צונויפגעפלאכטען. די אלע דינגע, זעהר צארטע פעדימלאך ציהען זיך צונויף און וועבען זיך אויס אין אומגעהויער גרויסע, דיקע, שווארץ-פארשלייערטע וואנט, וועלכע פארשטעלט דעם וועג פאר די ווייטערדיגעצופליסענדע געדאנקען און געפיהלען וואס וואלטען אפשר געדיענט פאר א לייזונג פון אט די ענגע, צוזאמענגעדריקטע און שטארק מאטערענדע איינפרעסונג פון הארץ און מח, געפיהל און שכל...

לייבעל איז שנעל צוגעלאפען צום וויגעלע, וואו ריוועלע איז שוין געזעסען מיט אפענע אויגעלאך און מיט א פרישען אויסגערוהטען קוק באטראכט וואס עס טוט זיך ארום איהר.

,,מא'', האט זי האלב אויסגעזונגען און האלב אויסגעקרעכצט, ווען לייבעל איז צו איהר צוגעגאנגען.

,,באלד ריוועלע, באלד וועט די מאמע קומען'', האט לייבעלע ווייך געזאגט א קוש געבענדיג איהר אין שטערענדיל.

,,מא — — — מע''! האט זיך אין א זי איז שטיל געווארען.

וויילע ארום ווידער דערהערט איהר קינדעריש אויסגעצויגענער קול'כעל.

,,שוין ריוועלע, שוין קומט זי און זי וועט דיר ברענגען א פאפקעלע, א גרויסע פאפקעלע, אזו גרויס ווי דו'', האט איהר לייבעל געטרייסט אויסציהענדיג די ווערטער פאר מורא, אז ער וועט שוין באלד ניט האבען וואס צו זאגען...

ריוועלע, ווייזט אויס, האט שוין אבער מעהר ניט געוואלט הערען, און זעהענדיג אז די מאמע קומט אלץ ניט האט זי זיך צעוויינט: ,,מא-א-א-מע'', האט זי אומאויפהערליך ביטער אויסגעכליפעט.

לייבעלע האט איהר גענומען אויף די הענט און גלעטענדיג איהר מיט איין הענטעל האט ער ניט אויפגעהערט צו זינגען מיט זיין זיס-טרויעריגען קינדערשען קול'כעלע: ,,שא, שא ריוועלע, שא. שא ריוועלע, באלד וועט קומען די מאמע, זי וועט דיר ברענגען א פאפקעלע (א דאל), שא-א-א-א ריוועלע, שא-א-א-א שוועסטערל, א-א-א-א קליינינקע''. ער האט דאס אזוי הארציג זיס געזונגען, אז דאס קינד האט זיך טאקע אויף א וויילע בארוהיגט.

נאר באלד האט זי זיך ווידער צעוויינט. ער האט איהר נאך אמאל געפרואווט פארזינגען, נאר ס'האט ניט געהאלפען. ער האט איהר עטוואס אויפגעהויבען העכער, איינגעטוליעט איהר פנימ'ל אין זיינעם, צוגעפרעסט איהר קערפערל צו זיך, נאר זי האט זיך אלץ ניט בארוהיגט, און אפשארענדיג מיט איהר הענטעלע די ווארעמע טרעהרען וואס האבען זיך פון לייבעל'ס פארוויינטע אויגעלאך אויף איהר געזיכט געקייקעלט, האט זי ניט אויפגעהערט אויסצווויינען: ,,מא-א-א-מע, מא-א-א-מע''...

אסתר איז צוגעגאנגען, גענומען ריוועלען אויף איהרע הענט און וועלענדיג בארוהיגען איהר האט זי איהר אפילו די ברוסט געגעבען.

רעוועלע האט א שמעק געטאן, פאריסען די פאראוויינטע אויגעלאך אויף אסתר'ן, און ווי דערפיהלענדיג, אז דאס איז פרעמדס האט זי זיך אפגעקעהרט פון דער ברוסט און זיך צעוויינט נאך שטארקער, מיט מעהר מורא, ווי פריהער. איהר הילכיג שרייענדע שטימע האט זיך איבער די גאנצע צוויי ארעמע צימערען פון שטוב צעטראגען און אנגעפילט דאס הויז מיט ביטערען יאמער... לייבעלע, וועלכער איז די גאנצע צייט — זינט אסתר האט ריוועלען צוגענומען — געשטאנען אן א זייט, האט ניט געקענט צוזעהן זיין שוועסטער'ס צער, איז ווידער צו איהר צוגעגאנגען און וויינענדיגערהייט, ניט אויפגעהערט צו צערטלען איהר און אסתר'ס הענט.....

זיין צארטקייט האט איהר אבער נאך מעהר צערייצט און מיש בייזע-רציחה האט זי זיך אנגעהויבען צו ווארפען און שליידערען, איהר גאנצער קערפער האט ווי אין א קאנוואולסיע געציטערט, שרייענדיג מ מא-א-מע, מא-א-א-מע''.

,,שא, שא, אט געהט שוין די מאמע'', האט לייבעלע מיט זיין נאך פארוויינטען קול א פרעהליכער אויסגערופען, לויפענדיג עפענען די טיר אין וועלכע כ'האט נאר וואס א קלאפ געטאן.

דאס קליין קינד, ווי זי וואלט גוט פארשטאנען לייבעל'ס ווערטער, האט אויסגעדרעהט איהר קעפעלע צום טיר און דערזעהענדיג די מאמען האט זי פריידיג אויסגעזונגען מיט איהר פאראוויינטען קול'כעל: ,,מא-א-מע'', און די איז זיך פארגאנגען אין א היסטערישען טענות'פולען געוויין. לייבעלע האט זיך צוגעשארט צו דער מאמען און ווערענדיגגעווירקט פון ריוועלען האט ער זיך אויך שטארק צעוויינט...

די מאמע האט איהרע קינדער א זיך איינגענורעט, צוגעטוליעט, איהר הייסען אטעם האט זי אויף זיי ארויפגעהויכט און צערטליך בארוהיגט זיי: ,,שא, טייבעלאך מיינע, שא, שא, איך וועל שוין מעהר ניט אוועקגעהן, מעהר קיינמאל ניט''. דער קינדערשער געבליפ האט זיך אנגעהויבען איינצושטילען, פון מינוט צו מינוט האט זיך נאר דערהערט א שטארקער אפגעהאקטער שלוכץ וועלכער קומט פון צופיעל וויינען, און מאמע האט אלץ שטארקער געטוליעט קינדער צו זיך ביז עס האבען זיך פון איהר ברוסט אויסגעדרעהט צוויי פרעהדיג גליקליכע בנעימותדיגע פאראוויינטע קינדערשע פנים'לאך.

,,קינדערלאך, איהר האט ליעב די מאמען?'', האט ליבע ווייך געפרעגט.

,,יע'', האט לייבעלע שנעל אויסגעשריען און ריוועלע האט אנגעקוקט דער מאמען מיט איהרע גרויסע פארטרעהרטע אויגעלאך וועלכע האבען גערעדט פיעל מעהר פון ווערטער...

די מאמע האט זיך גליקליך דערפיהלט. ,,מיר זאל זיין פאר אייך!'', האט זי אויסגע'תפלה'עט, און אויפהויבענדיג דעם קאפ האט זי ערשט באמערקט אסתר'ן, שטעהענדיג ביים טיר גרייט צו אוועקגעהן.

,,זעה, אסתר, ווי קומסטו אהער און וואס איילסטו זיך אזוי?''.

אסתר האט דערפיהלט ווי אלע קאלירען פילען אויס איהר פנים. דאס בלוט איז איהר אין קאפ אריין. זי איז געווען אין איינע שרעק, אז ליבע זאל ניט באמערקען און דערקענען דאס וואס זי האט דורכגעמאכט אין די עטליכע שעה פון איהר זיין דא, — איבערהויפט צייט זי האט זיך אומגעקעהרט פון שפיטאל — אז זי זאל ניט אראפלייענען פון איהר געזיכט דעם סוד און צוועק פון איהר קומען צו איהר.

,,אט אזוי זיך, פארביי געהענדיג האב איך זיך ארויפגעכאפט אויף א וויילע צו דיר'', האט אסתר קוים אויסגעשטאמעלט.

,,טא וואס איילסטו זיך? אז דו ביזט שוין יא געקומען, טא זיץ שוין א וויילע'', האט ליבע ווייטער געבעטען.

,,ניין, ניין טייערע'', האט אסתר געענטפערט, ,,איך מוז געהן, די קינדער זענען שוין געוויס געקומען פון שולע און זיי וועלען זיך געוויס באאומרוהיגען...

,,א גוטען טאג, ליבע'', האט אסתר קוים אויסגערעדט, מיט איהר דעמאלטדיגען פארשטיקטען קול, זייענדיג שוין אויף יענער זייט טיר, און איז ווי מיט איין שפרונג אראפגעלאפען אלטרעפ... —

— — — — — — — — —

זי איז געגאנגען זעהר שנעל, כמעט געלאפען, וועלענדיג אנקומען אהיים פריער פון איסאק'ן. אויפ'ן וועג האט זי קיינעם ניט געזעהן און גארניט באמערקט. ליידיגע פוסטע אומענדליכע לאנגע גאסען האבען זיך פאר איהר אויסגעצויגען או זאלע זענען פול געווען מיט'ן תהו ובהו פון פאר ששת ימי בראשית. ,,ער איז געשטארבען, געשטארבען, געשטארבען!'', האבען איהרע ליפען ניט אויפגעהערט צו שעפטשען, וועלענדיג איינשמועסען זיך אליין אז איסאק עקזיסטירט ניט מעהר פאר איהר, נאר איהר הארץ — די אויג וואס זעהט אין דער ווייטען — האט עפעס אנדערש געפיהלט און דערזעהען: אין א שפעטע ביינאכטיגע שעה זיצט זי איינע אליין אין שטוב און לייענט מכלומרשט א בוך, באמת ווארט זי אבער אויף איהם, אויף איסאק'ן. ער קומט אריין א צעטראגענער, א פארברוג'טער און פארכמורעטער. ,,גיב עפעס עסען!'', רופט ער אויס, ניט א קוק געבענדיג אפילו אויף איהר. זי דערלאנגט שטום דעם פון פריהער צוגעגרייטען אוונט ברויט און זעצט זיך ווייטער ביים בוך. ער פרעגט איהר גארניט און זי זאגט איהם גארניט. אפגענעסען לייגט ער זיך שלאפען און זי בלייבט זיצען ווי א שמוציגע און פארלאזענע, איינע אליין, מיט איהרע ווילד פייניגענדע געדאנקען און איבערלעבונגען. און שפעטער — ווען דער קאפ איז שוין א צעשפיטערטער פון טראכטען און דענקען — געהט זי צו צום מאן, וואס טראכט, דענקט און... אך! ווי שרעקליך ס'איז צו באהויפטען! — פון פרוי ש.

,,גוואלד, איך קען ניט, איך קען ניט געהן צו איהם!'', האט זי שטיל אויסגערעדט און געבליבען שטעהן א וויילע.

,,טאטע, זאג וואו איז די מאמע?'', האט זי פלוצלונג דערהערט אנעלעס ווינענדיג בעטענדען קול.

,,טאטע, ווען וועט קומען די מאמע?'', פרעגט זינעלע.

,,מא'', באלבעט קוים אויס פערעלע, אויפהויבענדיג איהרע רחמים בעטענדיגע אויגען צום טאטען.

איסאק הויבט זיך אויף א דענערווירטער רציחה'יש פון שטול און לויפענדיג איבער'ן צימער שרייט ער: ,,וואס ווילט איהר פון מיר? געהט פרעגט ביי איהר, ביי אייער געטרייער מאמען!''.

די קינדערלאך דערשרעקען זיך און לויפען אריין אין צווייטען צימער מיט פארקוועטשטע הערצלאך. אנעלע, די עלטערע 12 יעהריגע מיידעלע וועלכע פארשטעהט שוין טיילוויז די טיפע טראגעדיע פון איהר מאמען, דערזעהט ווי איהרע שוועסטערלאך טוליען זיך איינע צו די אנדערע און וויינען ביטערליך. ,,שא, קינדער, וויינט ניט!'', רעדט זי קוים אויס צוגעהענדיג צו זיי, און צעכליפעט זיך אליין.

,,נאראנים, וואס האט איהר זיך צעשריען?'', דונערט אויס איסאק מיט כעס, די קינדער דערשרעקען זיך און ציהען צוריק אין זיך דעם קוואל פון זייערע טרעהרען, וועלכער זוכט אן אויסוועג אינדרויסען, סאפענדיג דערביי זעהר שווער.

איסאק איז ארויס און א קינדערשער שטילער געבליפ האט זיך ווידער שטיל צעגאסען איבער'ן גאנצען צימער.

,,שא, קינדער, שטילער דער טאטע זאל ניט דערהערען'', כליפעט שווער אויס אנעלע, פארהאקענדיג זיך ביי יעדער קלאנג פון די טרעהרען, וועלכע האבען איהר געשטיקט, און צוטוליענדיג ביידע, צו זיך בעט זי: ,,שטילער פערעלע, שטילער זינעלע''. די קליינע צוועלף יעהריגע אנעלע, וועלכע דארף נאך אליין א ניאנע איז געווארען די מאמע פון איהרע צוויי קלענערע שוועסטערלאך.

,,גוואלד, איך מוז, איך מוז גערן אהיים!!!'', האט זי אויסגערעדט מיט רחמנות צו זיך אליין.

,,און ער???''.

,,ער איז געשטארבען, געשטארבען, געשטארבען!!!'', האט זי — פארשטשימענדיג די ליפען און פארפאבענדיג זיך מיט'ן קולאק אין דער לופטען, ווי זי וואלט וועלען מיט דעם פארמעקען דעם גרויסען שווערען פראגע צייכען — אויסגעשריען אין מיטען דער גאס און ווידער אנגעהויבען צו לויפען אויף איהר וועג אהיים... — — — — — — —

— — — — — — — — —

,,די מאמע, די מאמע, די מאמע!!!'', האט זי דערהערט די קינדערשע אויסרופען ווען זי האט אן עפען געטאן די טיר. און אלע דריי קינדער זענען איהר געלאפען אנטקעגען מיט פריידיג צעוויינטע פנימ'לאך.

,,מאמע, וואו ביזטו געווען?'', האט אנעלע טרויעריג געפרעגט.

,,מא, דו נאך געהן?'', האט די קליי-קליינע פערעלע אויסגעבאלבעט אויפהויבענדיג די הענטעלאך צו דער מאמען.

,,ניין, קינדערלאך ניין! איך וועל שוין שטענדיג זיין מיט אייך'', האט זי זעהר ווייך און צארט געזאגט.

קינדערשע עמפפינדליכע הערצעלאך האבען מאמע'ס וועהטאג און פיין דערפיהלט. מאמע'ס פארוואלקענטער פנים און רויט פארצויגענע אויגען, האט זיי טיפע — פאר זיי אומפארשטענדליכע — יסורים פארשאפט..

,,מאמע, זיי ניט אומעטיג, דו קענסט געהן אז דו דארפסט. מיר'ן ניט וויינען, מיר'ן זיין פרעליך'', האט זינעלע געבעטען זיך.

קינדערשע טיפע, אויפריכטיגע און הארציגע ליעבע האט מאמע'ס הארץ דערפריש, צערייצט, און שטילע לויכטענדע טרעהרען האבען זיך אנגעהויבען צו קייקלען איבער איהרע גליאיג צעפלאמטע באקען.

,,מאמע, דארפסט נאך אוועקגעהן?'', האט די קליין-גרויסע אנעלע פארשטיקט געפרעגט.

,,ניין, ניין'', האט זי שטיל און ניך געענטפערט, אויסברעכענדיג אין א היסטערישען געוויין.

,,וויין ניט מאמע, וויין ניט, פארוואס וויינסטו?'', האבען אלע קינדער פאר איין מאל אויסגעוויינט.

,,אלץ צוליעב אייך, צוליעב אייך מיינע קינדער, צוליעב אייד-ד-ד, צוליעב א-יי-ד-ד-ד'', האט אסתר קוים, קוים אויסגעכליפעט, און דער צימער איז פול געווארען מיט מאמעס און קינדערשען געוויין... — — — — — — —

אין שולען און ארגאניזאציעס

אין אידיש נאציאנאלען ארבייטער פארבאנד

די לעצטע וואך איז געווען א גאסט ביים פארבאנד, ש. באנטשיק, מיטגליד פון דער גענעראל עקזעקוטיוו, וועלכער האט געהאט א פארזאמלונג מיט די עקזעקוטיוועס פון אלע בראנטשעס, ביי וועל-וועלכער עס איז ברייט ארומגערעדט געווארען די לאגע פון פארבאנד אין טאראנטא.

דער שטאדט קאמיטעט האט אונטערגענומען אן ארגאניזאציאנס קאמפיין צו פארגרעסערען דעם פארבאנד אין שטאדט.

א ספעציעלער ארגאניזאציאנס קאמיטעט איז דערוועהלט געווארען, וואס האט געהאט א פארזאמלונג מיט חבר באנטשיק'ן, וואו אלע פלענער זענען אויסגעארבייט געווארען.

ל. סיגאל, גענעראל סעקרעטאר פון פארבאנד, וועט קומען אין טאראנטא ספעציעל צו דערעפענען דעם קאמפיין.

בראנזוויק עוועניו תלמוד תורה

25,000 דאלאר קאמפיין

אויף א מיטינג פון דער באארד אף טראסטים פון דער בראנזוויק עוו. תלמוד תורה איז באשלאסען געווארען אנצופיהרען א קאמפיין פאר מיטגלידער דעם פאר-פסח.

ווי באוואוסט, געפינט זיך די תלמוד תורה אין פינאנציעלע שוועריגקייטען. דאך, א דאנק דער פארגרעסערטער אנשטרענגונג פון די עסקנים, איז ניט אויסגעקומען צו פארמאכען די תלמוד תורה אין מיטען יאהר, ווי עס האט זיך אויסגעוויזען צו זיין די געפאהר.

די פיהרער האפען, אז מיט א געהעריגער אנשטרענגונג וועט זיי געלינגען צו שאפען די נויטיגע סומע אויף צו באצאהלען די פיעלע חובות, איינשליסענדיג דעם חוב צו די לערער, און פארזיכערען דעם קיום פון דעם אנשטאלט.

דער טאג פון קאמפיין איז באשטימט געווארען אויף דעם 3-טען אפריל.

גראדואירונג

די יעהרליכע גראדואירונגס-צערעמאניע פון דער בראנזוויק תלמוד תורה וועט היי-יאהר פארקומען דעם ערשטען זונטאג נאך פורים. א רייכע פראגראם ווערט צוגעגרייט, באשטעהענדיג פון 2 פארשטעלונגען, מיט געזאנג, דעקלאמאציעס א.אז.וו.

היי-יאהר ווערען גראדואירט צוויי גרופען — אן עלטערע וועלכע האט פארענדיגט איהר קורס אנפאנג יאהר, און א יונגערע — וועלכע ענדיגען זייער קורס פון דער עלעמענטארער תלמוד תורה סוף פון דעם יאהר.

ישראל אפרת אין בראנזוויק ת''ת

דר. ישראל אפרת, ראבי פון טעמפעל בית אל אין באפלא, האט אויף זיין באזוך אין טאראנטא אויך אפגעשטאט א וויזיט צו דער בראנזוויק עוו. תלמוד תורה.

דר. אפרת איז איינער פון די באוואוסטע פעדאגאגען אין אמעריקא. ער איז מיט יאהרען צוריק געווען פרינציפאל פון דער גרויסער תלמוד-תורה אין באלטימאר, און איז דער גרינדער פון דעם בית מדרש המורים דבלטימאר, פון וועלכען ער איז יאהרען-לאנג געווען דירעקטאר. ער איז א באוואוסטער העברייאישער דיכטער און געלערנטער. דר. אפרת האט פארבראכט מיט די קינדער, וואס דארפען היי-יאהר גראדואירען, און האט מיט זיי געשמועסט וועגען תנ''ך, העברייאישע ליטעראטור, ארץ ישראל. ער האט אויסגעדריקט זיין טיפע צופרידענהייט מיט דער ארבייט פון דער תלמוד-תורה.

אינסטאלליישאן אין ציון בענעוואלענט דזשוניאר לאדזש

זונטאג אוונט, דעם 28-טען פעברואר, איז אין ציון אינסטיטוט פארגעקומען די אינסטאלאציע פון די ניי דערוועהלטע באאמטע פון דער ציון בענעוואלענט, דזשוניארס. א גרויסע צאהל מיטגלידער און פריינט זענען אנוועזענד געווען.

ס. קאנארעק, דער ארגאניזאטאר פון דער דזשוניאר לאדזש, איז געווען פארזיצער. מר. ב. נאטאנסאן האט אינסטאלירט די באאמטע, און סידני ווינקלער, דער פרעזידענט, האט געענטפערט מיט א שעהנער רעדע. געסט רעדנער זענען געווען: ט. מ. ראס, מר. סטערן און ס. קאפלאן.

פאלגענדע באאמטע זענען אינסטאלירט געווארען:

פרעזידענט — סידני ווינקלער; וויצע-פרעזידענט — ה. גאלד; טרעזשורער — י. טשערנאף; רעקארדינג סעק. — דזש. ל. ראס; פינאנץ סעקרעטאר — דזש. וויס; האספיטעלער — ב. קאסקי; פארזיצער פון אטלעטישער קאמיסיע — וו. מאנילא; פארזיצער פון ליטערארישער קאמיסיע — ה. קארגמאן; פארזיצער פון סאשעל קאמיטע — ס. בלייבערג.

צעירי-מזרחי טעטיגקייט

אויף דעם מעמאראנדום וואס אונזערע דעלעגאטען צו דער ציוניסטישער קאנפערענץ האבען איבערגעגעבען דעם פרעזידענט נחום סאקאלאוו, וועגען דעם כאיעצען פון הפועלהמזרחי אויפ'ן באדען פון ,,שיך-אבריס'', האבען מיר די לעצטע וואך באקומען אן ענטפער פון פרעזידענט סאקאלאוו, אין וועלכען ער שרייבט צווישען אנדערעס, דאס צוליעב פינאנציעלע סבות ווערען די באשלוסען פון קאנגרעס ניט אדורכגעפיהרט אינגאנצען, אבער ער זאגט צו אויסצוואוירקען ספעציעל וועגען אונזער פאדערונג, אז מען זאל דעם הפועל המזרחי העלפען אין זיין קאלאניזאציע טעטיגקייט.

אויף אונזער איינלאדונג איז אהער געקומען דער באריהמטער וויסענשאפטמאן און שריפטשטעלער פראפ. פ. שניאורסאן, וועלכער האט געהאלטען 4 אינטערעסאנטע לעקציעס. מיר האבען איינגעארדענט לכבוד זיין באזוך א פרעהליכען באנקעט, וועלכער איז אדורכגעפיהרט געווארען אויפ'ן פייערליכסטען אופן און האט איבערגעלאזען א שטארקען רושם אויף אלע אנוועזענדע.

מיר האבען ארגאניזירט א יוגענט גרופע פון תלמוד תורה אינגלאך מיט'ן נאמען ,,פרחי-מזרחי''. יעדען זונטאג אוונט ווערט מיט זיי געלערנט געשיכטע פון חיבת ציון, אגדות און שירים. מיר האפען דאס די גרופע וועט זיך גוט אנטוויקלען און זיין איבערגעגעבענע צעירי-מזרחי.

בכדי צו פאראינטערעסירען די חברים, האבען מיר באשלאסען צו עפענען א לעזע זאל אין אונזער לאקאל, וואו עס וועלען זיך געפינען צייטונגען, זשורנאלען און ביכער אין העברייאיש, אידיש, ענגליש, ווי אויך צו גרינדען א פארטיי כאר אונטער דער לייטונג פון אדירי.

מיר האבען געזאמעלט פאר קרן ,,תורה ועבודה'', דעם פאנד וואס שטיצט די רעליגיעזע ארבייטער אין ארץ ישראל, א סומע פון 100 דאלאר אין פארלויף פון די לעצטע 3 וואכען.

בן-יצחק.

יוקליד עווענוי תלמוד תורה

אויף א מיטינג, וואס איז אפגעהאלטען געווארען זונטאג, דעם 28-טען פעברואר, איז באשלאסען געווארען, אז דער יאהרינגער קאמפיין פון תלמוד תורה זאל פארקומען די וואך נאך פסח.

אין תלמוד תורה לערנען יעצט ארום 200 קינדער, פון וועלכע די גרעסטע העלפט צאהלען ניט קיין שכר למוד, און עס מיזען געשאפען ווערען מיטלען, אז די תלמוד תורה זאל קאנען אנגעהן אויף ווייטער מיט דער ארבייט.

ש. פרוג פרויען קלוב, א.נ.א.פ.

דינסטאג, דעם 2-טען פעברואר, איז ביי דעם ש. פרוג פרויען קלוב, אין פארבאנד הויז, דורכגעפיהרט געווארען די אינסטאלליישאן פון די נייע באאמטע פאר די קומענדע 6 מאנאטען.

חברה דרויי אלס טאאסטמייסטער, האט אינסטאלירט די נייע באאמטע:

ה. דרויי, פארזיצער; ב. שטיינהויז, וויס-פארזיצענדע; ע. רובינאוו, פינאנס סעקרעטארין; ע. גאטליעב, פראטאקאל סעק.; ה. קויפמאן, טרעזשורער; ר. גרינבוים, האספיטעלער.

אין דער עקזעקוטיווע: שער, לינדענבוים, דרימאן, קאפלאנסקי, שטראך, קראקאווער, פרעכטעל, סאקס, קליינמאן, קאטץ און לייבמאן.

סאדער לאנדסלייט, האמילטאן, אנט.

שוין דריי יאהר צייט זענען די סאדער לאנדסלייט אין האמילטאן טעטיג צו שאפען ברויט פאר ארימע און מעדיציניש הילף פאר די קראנקע לאנדסלייט.

די סאסייטי גרייט זיך יעצט צו אן אונטערנעהמונג וואס וועט פארקומען זונטאג, דעם 20-טען מערץ, אין האל פון 52 וויין סטריט, האמילטאן.

סאדער לאנדסלייט אויך פון טאראנטא ווערען הערצליך געלאדען.

יעקב גאלדבלאט, פרעז.
צאפע פאקין. טרעזשורער.

נייעס פון איבער גאנץ קאנאדע

נאווא-סקאשא רעגירונג וויל באזעצען מינען ארבייטער אויף פארמס

האליפאקס, נ. ס. מערץ 16.

פינאנציעלע רעגירונגס הילף צו באזעצען אויף פרייע פארמס אומבאשעפטיגטע מינען ארבייטער און מעגליכקייטען צו באשעפטיגען ביי ערד ארבייט די מינען ארבייטער, וואס ווילען זיך אומצולערנען עס, זיינען אנגעשלאסען אין א פארשלאג וואס פרעמיער הארינגטאן האט נעכטען אריינגעבראכט אין נאווא סקאשיא פארלאמענט.

דער פארשלאג הייסט אנצונעהמען אפליקאציעס און זיי דערפילען לויט די מעגליכקייטען פון יעדען מינען ארבייטער פון דער דאמיניאן סטיל און קאאל קארפארעישאן, וועלכער איז אן ענגלישער בירגער, האט געוואוינט אין נאווא סקאשיא פאר פינף יאהר צייט און איז עלטער פון 21 יאהר, און האט אויך געהאט דערפאהרונג אין פארמעריי.

די געשאפענע פאר דעם צוועק קאמיטע זאל קענען קריגען באשעפטיגונג פאר מינען ארבייטער ביי פארמערס, כדי די ערשטע זאלען קריגען דערפאהרונג. די קאמיסיע וועט אויך האבען דאס רעכט צו באשטימען א געוויסע סובסידיע פון דער רעגירונג פאר די דאזיגע ארבייטער.

אנטלויפט עטליכע טעג פאר זיין באפרייאונג

סאדבורי, מערץ 6.

דזשאהן קאלטער, 20 יאהר אלט, האט געהאט נאך ווייניגער ווי א וואך צו זיין פארשפארט, און ער איז נעכטען אנטלאפען פון דער בורוואש אינדאסטריאל פארם. דעם 7-טען סעפטעמבער איז ער אין סאדבורי פארמשפט געווארען צו דריי מאנאטען באשטימט און 9 מאנאטען אומבאשטימט.

אלץ איז שוין געווען צוגעגרייט. ער זאל באפרייט ווערען אין עטליכע טעג ארום.

ער האט געארבייט אין דרויסען און האט געטראפען א געלעגענהייט אפצוציהען אומבאמערקטערהייט.

קאלטער איז פארמשפט געווארען פאר גנב'ענען אן אויטאמאביל אין סאדבורי און איז ארעסטירט געווארען אין נארט בעי.

שיעה נישט פארמשפט הונט אויף אומשטאנדס באווייזע

סט. טאמאס, מערץ 6.

פאט, א ווערטפולער פאליציי הונט, איז שיעור ניט פארמשפט געווארען פאר גנבה און מארד אויפ'ן גרונט פון אומשטאנד באווייזען. מען האט איהם באשולדיגט אין גנב'ענען און אויפעסען הינער, און אלע ראיות האבען באשטעטיגט זיין שולד. ער איז ארומגעגאנגען אין פעדערען, און ארום זיין שטיבעל האבען זיך געוואלגערט פעדערען.

פאליציי האט געוואלט אבער דווקא געפינען די ביינער פון די אויפגעפרעסענע הינער און זיי האבען געפונען ביים הונט אין ביידעל — אן אלטע קישען, פון וועלכער די פעדערען פלעגען אויסקריכען.

פאט איז באפרייט געווארען און דער הינער מארד פארבלייבט א מיסטעריע.

צוויי טויט אונטער א שטיק קויל

מאנטרעאל, מערץ 6.

א שטיק פון צוזאמענגעפרארענע קוילען, וואס האט געוואויגען, ווי מען שאצט, א 12 טאן, איז אראפגעפאלען פון א קוילען הויפען און האט צוקוועטשט אויף טויט צוויי אנגעשטעלטע פון דער בריטיש קאאל קארפארעישאן אין מאנטרעאל.

די טויטע זיינען: זשאן רענע לאוואלעי, 18 יאהר אלט, און אווילא באדרוא 24 יאהר אלט.

מארסעל לאוואלעי, א ברודער פון איינעם פון די דערהרגעטע, האט דערצעהלט אז ער איז געווען צוזאמען מיט זיי, ווען זיי האבען געהאלטען אין צוברעכען דעם הויפען צונויפגעפרארענע קוילען.

באדרוא איז געווען טויט, ווען מען האט איהם ארויסגעשלעפט פון אונטער די קוילען. לאוואלעי האט נאך געלעבט און איז שפעטער געשטארבען פון אינוועניגסטע וואונדען.

בריוו טרעגער באפרייט פון גנבה קלאגע

האמילטאן, מערץ 6.

וויליאם סמיט, א געוועזענער בריעף טרעגער, וואס איז געווען אנגעקלאגט אין צוגנב'ענען און פארהאלטען בריעף, איז נעכטען באפרייט געווארען פון א דזשורי.

עדות פאר דער באשולדיגונג האבען פעסטגעשטעלט, אז ער האט געגנב'עט בריעף. איינער פון די געגנב'עטע איז ספעציעל געשיקט געווארען פון דעם אינספעקטאר, כדי איהם אויסצופרואוון. אויסער דעם פלעגט ער אויך געבען בריעף צו אינגלאך, זיי זאלען עס צוטראגען.

GARDEN
THEATRE
College at Spadina

היינט, דינסטאג און מיטוואך
7-טען, 8-טען און 9-טען מערץ

קאנסטאנס בענעט

אין דער גרויסער שפאנענדער ראל פון א קינסטלערס אינספיראציע, וואס באהערשט זיין קונסט און זיין הארץ און אויך איהר הארץ.

SHE RULED HIS ART• SHE RULED HIS HEART
The Secret Woman in A Great Man's Life!

Constance BENNETT
The COMMON LAW

— אין —

„די קאמאן לאו"

א דראמע פון קונסט, ליבע און צויבער.

LIBERTY
Dundas at Spadina

מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך
7-טען, 8-טען און 9-טען מערץ.

די שפאנענדע שטיק אידישע געשיכטע, וואס האט אויפגערודערט די וועלט.

"I am innocent
Blind Justice Shamed Him Traitor

„דערדרייפוס פראצעס"

מיט סעדריק הארדווין
ביטריקס טאמפסאן

EMPIRE
די גאנצע וואך
צוויי מאל טעגליך 8.30 ← 2.30

אין וואך בלויז
אונפארגלייכליכע אטרעקשאן

פיטשעס בראונינג

די מיידעל פון וועלכער מען האט אמערסטען גערעדט אין דער וועלט
מיט קאלומביא'ס בריליאנטענער שאו
„נאכט לעבען אין פאריז"

פרייזען:
ליידים מאטינע טעגליך 25ס.
אווענט: 25ס. ביז $1.00
מאטינעס: 25ס. און 50ס.

זעהט און הערט
די איין און איינציגע
מרס. „דעדי" בראונינג
קאלומביא בורלעסק

DUCHESS
THEATRE
Dundas cor. Markham

גרויסע דאבעל פיטשור

היינט און מארגען
7-טען און 8-טען מערץ

דער בארגייז
מיט לואיס סטאן
— דאריס קעניאן
— טשאס. בוטערוואָרט
— עוועלין נעפ

זייער ערשטע פולע לענג טאקי!
סטאן לאורעל — אליווער הארדי
„פארדאן אס"

איהר וועט זיך האלטען ביי די זייטען פון דער ערשטער פיטשור לענג קאמעדיע פון לאורעל און הארדי.

אינסטאלײשאן
— אין —
מושב זקנים

אלע עקזעקוטיווע מיטגלידער און באאמטע זענען געבעטען צו קומען אין צייט צו דער

אינסטאלײשאן פארזאמלונג

וועלכע וועט פארקומען
- היינט -

6 אזייגער שארפ
אין מושב זקנים
31 סיסעל סטריט

ש. העריס, פרעזידענט.

דער קעניג פון חזנים

חזן יאסעלע ראזענבלאט
דער קעניג פון חזנים

וועט דאווענען אין דער גרויסער
אסטראווצער שוהל
קארנער ספעדיינע און סיסעל.

בלויז פרייטאג און שבת,
פרשה פקודי
11-טען און 12-טען מערץ

חזן יאסעלע ראזענבלאט קומט אין טאראנטא נאך אן אבוועזענהייט פון איבער פיער יאהר.

בילעטען בלויז 50 סענט.

דער חזן וועט בלויז דאווענען פרייטאג און שבת. קיין קאנצערט.

באזארגט זיך באצייטענס מיט א בילעט, וועלכע עס זענען צו באקומען אין די פאלגענדע פלעצער: —

שלמה גראסמאן — 155 דאנדעס סטריט וועסט.
א. לירענבוים — 119 טשעסטנאט סטריט.
יהמ"י רובינשטיין — 49 גרענדוש עוו.
קויפמאן פיש — 49 באלדווין סטריט.
יאקיל ניסקער — 193½ באלדווין סטריט.
יחיאל זיסאפעל — 827 דאנדעס סטריט וועסט.
אין יעקב פעלדמאנ'ס הארדוועיר סטאר — 560 קאלעדוש סט. וועסט און 813 דאנדעס סטריט וועסט.
הערצקיע מאנדעל — 56 סיסעל סטריט
און ביים שמש פון שוהל.

טוט עס יעצט — גלייך, אום איהר זאלט ניט דארפען באדויערען, ווען איהר וועט קיין בילעט ניט קענען באקומען.

מ. קופער'ס סילק סטאר
109 דאנדעס סטריט, וועסט

גיט א געלעגענהייט די אידישע פרויען פון טאראנטא צו באקומען די נייעסטע פעטערנס פון אונזער נייעם גרויסען סטאק פון

סילק און וואולענס
צו שטארק רעדוצירטע פרייזען

אויפמערקזאם! מאנופעקטשורערס, דזשאבערס און פעדלערס. איהר קענט אויך אויסנוצען די געלעגענהייט און קויפען ביי אייער אלטען באקאנטען. גרויסער אויסוואהל פון מאדערנסטע ווארעס צו ביליגע פרייזען.

גאלדענבערג'ס כשר רעסטאראנט
באזונדערע פלעצער פאר
מילכיגס און פליישיגס
די אמת'ע כ ש ר ה סיסטעם
עקזיסטירט זינט 1908.
275־273 ספעדיינע עוועניו. טעלעפאן וויווערלי 4960.

פאלגענדע בוטשערס פארקויפען נבלות וטריפות

ש. בורד — 358 קאלעדוש סטריט
אייבי עפעלזאפט 854 דאנדעס סטריט
מאיר האלצמאן קארנער נעסאו און בעלוויו עוו
ראזענפעלד — 688 קאלעדוש סטריט
אייזיק אונגערמאן 38 קענזינגטאן עוועניו
שמעון קעלערמאן — באלדווין און ספעדיינע

היט אייך ניט אריינצונעהמען אין אייערע הייזער פון זייערע פליישע.

לאזט אייך ניט פארפיהרען פון הכשרים אויף נבלות וטריפות נגד התורה והיהדות.

וואוהשט פעסטאריס אויפמערקזאם

נעהמט ניט אריין קיין ברוסטען פון די אויבענדערמאנטע בוטשערס אדער פון דעם פלייש פעדלער

היט אייך פון די טריפה'נע שוחטים

אברהם הורוויץ — באלדווין סטריט
יוסף קירשענבוים
פישביין — קעמעראן סטריט
נחום טאוב (דער אוקראינער) דאנדעס, קארנער מארקהאם

משרד און ועד הרבנים דפה.

STANDARD THEATRE

אונזער נייער טעלעפאן נומער איז: וויווערלי 6950

אב. קאגוט פרעזענטירט די גרויסע קינסטלער קא.

א גרויסער יום טוב!

מיטוואך 9-טן מערץ

עהרען אווענט פאר אונזער באליבטען בוף־קאמיקער

יצחק לופינסקי

די בארימטע מיוזיקאל קאמעדיע

שמענדריק אין אמעריקע

פון וו. סיגעל, מיט 15 נומערן געזאנג.
א גרויסער כאר איינשטודירט פון מ. גינזבערג.

צוזאמען מיט אונזער קינסטלער קאמפאני: **יעקב זאנגער**
אנא טייטעלבוים, אסתר פיעלד, חוה זימאנד, סטעלא שולמאן, יצחק ליפינסקי, היימאן ראפאפארט, משה זיידמאן און אליקס אמאסיא

טיקעטס שוין צו באקומען אין באקס אפיס.

אפיס טעלעפאן:
עלגין 3641.

הויז טעלעפאן
לאידברוק 4758.

לאיער נייטען פהיליפס קיי. סי.
און קאמפאניע
NATHAN PHILLIPS, K.C.

אימפעריאל באנק בילדינג
171 יאנג סטריט,
קארנער יאנג און קווין סט.
אפיס שטונדען: פון 10 פריה ביז 6 נ. מ.

לאיערס גלעס און דיקלער
— פון —
GLASS - DICKLER & CO.

708 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן: עדעלייד 1168 — 1169
אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו־פראקטיס.
געלט געליהען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס.

אפיס:
45 ריטשמאנד סט. וועסט
905־904 סענטראל בילדינג

אפיס טעלעפאן:
עדעלייד 3083
הויז טעלעפאן: טריניטי 1078

לאיער סאול אייזען ב.א.
SOL. EISEN, B.A.

באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט געליהען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס

אפיס טעלעפאן:
עלגין 1619

נאך אפיס שטונדען:
טריניטי 1446.

לאיער
ה. ס. מאנדעל
— פון —
גודמאן און מאנדעל
באריסטערס, סאליסיטארס א. אז. וו.
רומס 40—41 אימפיריאל באנק בילדינג 171 יאנג סטריט

אפיס:
45 ריטשמאנד סט. וועסט
705 סענטראל בילדינג.

אפיס טעלעפאן:
וויווערלי 2211
הויז טעלעפאן קינגסדייל 8419.

לאיער ב. וויינבערג ב.א
באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.
מארגיידזשעס געקויפט.